

Ουκρανικό Αυτοκέφαλο ή κακοκέφαλο; Ποιος χορηγεί την Αυτοκεφαλία;

07-02-2019 | 22:02:07

π. Αναστάσιος Κ. Γκοτσόπουλος

Στο α΄ μέρος της μικρής συμβολής μας προσκομίσαμε επίσημα στοιχεία, έγγραφα και εκδόσεις κυρίως του Οικουμενικού Πατριαρχείου (Τυπικά 11-17ου αι., Συνταγμάτια 18-20ου αι.), μελέτες στελεχών και συνεργατών του Οικουμενικού Πατριαρχείου (Αρχαιο-φύλακας του Οικ. Θρόνου Κ. Δελλικάνης, π. Θ. Ζήσης, Β. Σταυρίδης, Βλ. Φειδάς, Γρ. Λαρεντζάκης) καθώς και επίσημα διατυπωμένες θέσεις του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου (επιστολές, ομιλίες).

Όλα τα ανωτέρω στοιχεία συνομολογούν μία απολύτως βέβαιη εκκλησιαστική πραγματικότητα: τους τελευταίους τρισείμισι αιώνες η «Μητρόπολις Κυόβου» η «Μικρά Ρωσία», μέρος της σημερινής Ουκρανία, αστασίαστα υπαγόταν στην Εκκλησία της Ρωσίας και το Πατριαρχείο της Μόσχα ασκούσε την πλήρη κανονική δικαιοδοσία του σε όλα τα ζητήματα της εκκλησιαστικής ζωής και κυρίως στα δύο καίριας σημασίας σημεία της εκλογής και κρίσεως των επισκόπων, ενώ οι κάτοικοι της Ουκρανίας συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις εκφάνσεις της εκκλησιαστικής ζωής του Πατριαρχείου της Μόσχας (ενοριακή ζωή, μοναχισμός θεολογικές σπουδές, διοίκηση).

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί – δικαίως από μία πλευρά – ότι η παράθεση των ανωτέρω αδιαμφισβητήτων ιστορικών στοιχείων είναι τελείως περιττή, διότι για το ζήτημα αυτό υπάρχει ένα άλλο ύψιστο κριτήριο το οποίο αυτό και μόνο σε παρόμοιες περιπτώσεις αποφαίνεται τελεσίδικα: η εκκλησιαστική εμπειρία και ζωή η με άλλα λόγια αυτό που έγραψε ο Βικέντιος Λερίνης «quod ubique, quod semperque, quod ab omnibus creditum est» («ο,τι παντού, πάντοτε και υπό πάντων επιστεύθη»). Αυτό το οποίο στην κανονική παράδοση έχει χαρακτηριστεί ως «έθος» [1] και έχει εφαρμογή ακόμα και σε ζητήματα κανονικής δικαιοδοσίας. Άλλωστε το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου επικυρώθηκε υπό της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου (431 μΧ) ακριβώς λόγω του επικρατήσαντος εθίμου οι εν Κύπρω επίσκοποι να χειροτονούνται από τη Σύνοδό τους και όχι από τον Θρόνο της Αντιοχείας: «έξουσι το ανεπηρέαστον και αβίαστον οι των αγίων εκκλησιών, των κατά την Κύπρον, προεστώτες, κατά τούς κανόνας των οσίων Πατέρων, και την αρχαίαν συνήθειαν, δι' εαυτών τας χειροτονίας των ευλαβεστάτων επισκόπων ποιούμενοι· το δε αυτό και επί των άλλων διοικήσεων, και των απανταχού επαρχιών παραφυλαχθήσεται· ... Έδοξε τοίνυν τη αγία και οικουμενική συνόδω, σώζεσθαι εκάστη επαρχία καθαρά και αβίαστα τα αυτή προσόντα δίκαια εξ αρχής και άνωθεν, κατά το πάλαι κρατήσαν έθος» (κανόνας Γ-8). Σχετικοί είναι και οι πολύ σημαντικοί κανόνες Α-6, Β-2, Δ-28 που αφορούν σε κανονική δικαιοδοσία επαρχιών.

Τους τελευταίους, λοιπόν, τρισείμισι αιώνες «κατά το πάλαι κρατήσαν έθος», «παντού, πάντοτε και υπό πάντων επιστεύθη» και διεκηρύχθη ότι η «Μικρά Ρωσία» υπαγόταν στην Εκκλησία της Ρωσίας.

Συνεπώς, η εκκλησιαστική εμπειρία-παράδοση έχει πανορθοδόξως αποφανθεί και εναπόκειται σε ένα έκαστο, ως τοπικές Εκκλησίες και ως πρόσωπα ο σεβασμός της.

Α. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΑΡΑΝΟΗΣΕΩΝ (ηθελημένων και μη...)

1. ΠΟΙΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ;

Ασφαλώς, ο Οικουμενικός Πατριάρχης υπό προϋποθέσεις[2]!

Τίποτα στην Ορθόδοξη Εκκλησία δεν γίνεται χωρίς τις προϋποθέσεις, τις οποίες έχει θεσμοθετήσει η εκκλησιαστική παράδοση. Μόνο ο πάπας μπορεί να ενεργεί άνευ προϋποθέσεων ως ...αλάθητος! Βέβαια, ακόμα και αυτός μόνο όταν ομιλεί ex cathedra, όχι πάντοτε...

2. ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ;

Ασφαλώς, Ναι! Όμως, υπό προϋποθέσεις.

Διότι κανένα δικαίωμα στην Εκκλησία δεν υφίσταται απροϋπόθετα. Προσοχή, όμως: Μόνο η Εκκλησία δικαιούται την αυτοκεφαλία... Ούτε το κράτος, ούτε θρησκευτικές ομάδες...

Β. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ και τα ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΙΜΗΣ

Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες πρωταρχικό και κύριο μέλημα της Εκκλησίας ήταν η με κάθε τρόπο και μέσο διακράτηση της εν Αληθεία ενότητάς Της. Αυτό επεδίωξε και με τη διοικητική Της διάρθρωση. Αρχικά, στο επίπεδο της απλής εκκλησιαστικής επαρχίας, τόνισε την επισκοπική διακονία και την επιφόρτισε με αυξημένη διοικητική ευθύνη, ενώ πολύ σύντομα συνέστησε ευρύτερες διοικητικές μονάδες στις οποίες υπάγονταν περισσότερες εκκλησιαστικές επαρχίες (Μητροπολιτικό σύστημα η της Εξαρχίας), και αργότερα, στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο (451) υπερέψωσε ορισμένους Θρόνους σε Πατριαρχεία παρέχοντάς τους «πρεσβεία τιμής» και υπερμητροπολιτική αρμοδιότητα (Ρώμη, Κωνσταντινούπολη, Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Ιεροσόλυμα). Η σύμπραξη και συνεργία των εκκλησιαστικών επαρχιών σε ορισμένα ζητήματα συντελείτο σε Συνόδους (Τοπικές, Επαρχιακές, Πατριαρχικές, Ενδημούσες, Οικουμενικές κλπ), στις οποίες προσέρχονταν οι επίσκοποι κομίζοντας το εκκλησιαστικό φρόνημα των υπ'αυτών επαρχιών. Έτσι, έχουμε από τους πρώτους χρόνους πολυάριθμες τοπικές Συνόδους να αντιμετωπίζουν διάφορα ζητήματα που απαιτούσαν κοινή αντιμετώπιση. Αυτή η "λογική" της εκκλησιαστικής διάρθρωσης "άντεξε" στο χρόνο και στις μεταβληθείσες ιστορικές συνθήκες (Βυζαντινή Αυτοκρατορία, εξάπλωση Ισλάμ, πτώση Κωνσταντινουπόλεως, Οθωμανική κυριαρχία, νεότερα εθνικά κράτη) και προσαρμοσμένη ισχύει και σήμερα στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Βέβαια, τα πέντε, αρχικά, Πατριαρχεία, μειώθηκαν σε τέσσερα με την αποστασία της Ρώμης από την Εκκλησία (1054 μΧ) και στη συνέχεια αυξήθηκαν σε 14 τοπικές Αυτοκέφαλες εκκλησιαστικές οντότητες (Πατριαρχεία και Αυτοκέφαλες Εκκλησίες). Σκοπός αυτής της διαρθρώσεως είναι η ενότητα της Εκκλησίας, η οποία για την εκκλησιαστική παράδοση είναι μείζον ζήτημα, παράλληλα με την πιστότητα στην αποκαλυφθείσα ευαγγελική αλήθεια.

Θεμελιώδεις κανονικές αρχές, που διέπουν ολόκληρη την εκκλησιαστική παράδοση είναι ο σεβασμός στην εδαφική κανονική δικαιοδοσία κάθε τοπικής Εκκλησίας και η κανονική δικαιοδοσιακή πληρότητα, δηλαδή, ότι κάθε τοπική Εκκλησία – ανεξάρτητα με το μέγεθος η την ιστορία της η τη "δύναμή" της – είναι απολύτως κυρίαρχη να διοικεί τα του οίκου της χωρίς έξωθεν παρεμβάσεις από άλλες τοπικές Εκκλησίες. Με αυτό τον τρόπο αποθαρρύνεται η αλαζονεία των ισχυρών Εκκλησιών, περιορίζεται η καταδυνάστευση των μικρότερων και αδυνάμων, εξασφαλίζεται ο σεβασμός μεταξύ των Εκκλησιών και τελικά επιτυγχάνεται το μέγα ζητούμενο που είναι η ενότητα της Εκκλησίας.

Η οποιαδήποτε υπερόρια παρέμβαση χωρίς την άδεια της κανονικής Αρχής (επισκόπου) στα εσωτερικά μίας εκκλησιαστικής επαρχίας (επισκοπής) η τοπικής Εκκλησίας – ακόμα και η απλή ιεροπραξία – χαρακτηρίστηκε στην κανονική ορολογία ως «εισπήδηση» και επισύρει σοβαρές κανονικές ποινές (καθαίρεση, αναθεματισμό). Η κανονική, συνοδική και σύνολη η εκκλησιαστική παράδοση είναι εξαιρετικά αυστηρή, διότι η συμπεριφορά αυτή υποδηλώνει έλλειψη σεβασμού στην εκκλησιαστική τάξη και αιτία και αφορμή διχοστασίας και αταξίας και, τελικά, διάσπαση της περιπόθητης ενότητας της Εκκλησίας.

Όταν όμως παρίστατο ζήτημα που κλόνιζε την εκκλησιαστική ενότητα η την πιστότητα στην αλήθεια μίας τοπικής Εκκλησίας, εκαλείτο η κάθε τοπική Εκκλησία να το αντιμετωπίσει. Σε περίπτωση που η τοπική Εκκλησία αρνείτο η αδυνατούσε να το επιλύσει αναλαμβάνονταν πρωτοβουλία και συγκροτείτο Σύνοδος περισσότερων τοπικών Εκκλησιών (Τοπική) η όλων των Εκκλησιών (Πανορθόδοξη η Οικουμενική) που επιλαμβάνονταν της λύσεως του ζητήματος.

Στη διαδικασία αυτή ιδιαίτερα σημαντικός ήταν ο ρόλος των επιφανών Θρόνων και ιδιαίτερος του Θρόνου της Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος έχε τιμηθεί με εξαιρετικά «πρεσβεία τιμής» δεύτερος στην τάξη μετά την πρεσβυτέρα Ρώμη (κανόνας Β-3, Δ-28 και ΣΤ-39) και πρώτος πλέον, μετά την αποστασία της Ρώμης.

Ας μη μας διαφεύγει ότι η έκπτωση της «περιωνύμου Ρώμης» οφείλετο, μεταξύ άλλων, και στην αλλοίωση του χαρακτήρα των «πρεσβείων τιμής» που αδιαμφισβήτητα της αναγνώριζε η αρχαία Εκκλησία. Θέλησε ο πάπας να μετατρέψει την τιμητική πρωτοκαθεδρία σε δικαιοδοτική εξουσία. Έτσι, σιγά-σιγά διαμορφώθηκε το παπικό εξουσιαστικό πρωτείο: η απαίτηση να επεμβαίνει αυτός μόνος σε κάθε τοπική Εκκλησία όταν εδημιουργείτο κάποιο πρόβλημα, χωρίς την κοινή εν Συνόδω διαβούλευση με τους άλλους ομοθρόνους του. Η Ανατολική Εκκλησία σεβόμενη το συνοδικό σύστημα αρνείται κατηγορηματικά το παπικό πρωτείο εξουσίας και προτείνει την εν Συνόδω κοινή διαβούλευση και επίλυση των ζητημάτων που άπτονται των κοινών μεταξύ των Εκκλησιών ζητημάτων η μειζόνων ζητημάτων που κλονίζουν την ύπαρξη μίας Εκκλησίας.

Έτσι, τα «πρεσβεία τιμής» συνίστανται – μεταξύ άλλων – όχι στην εξουσία λήψεως αποφάσεως (αυτό είναι παπικό πρωτείο εξουσίας) για ένα ζήτημα, αλλά στην πρωτοβουλία και το συντονισμό των αρμοδίων (προκαθημένων η εκπροσώπων τοπικών Εκκλησιών) για κοινή εν Συνόδω διαβούλευση και συναπόφαση επί του ανακύψαντος ζητήματος. Την πρόσκληση, την προεδρία, το συντονισμό, την προς τα έξω έκφραση της συνοδικής απόφασης, την υλοποίησή της, ασφαλώς, την έχει ο τιμηθείς με τα «πρεσβεία τιμής» Θρόνος, δηλαδή ο της Κωνσταντινουπόλεως. Αναμφισβήτητα, αυτή είναι η από αιώνων πράξη και πρακτική της Εκκλησίας σε σοβαρά διεκκλησιαστικά ζητήματα. Μόνο σε δύσκολες ιστορικά συνθήκες η σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις μπορεί να δικαιολογηθεί η κατ' οικονομία, προς καιρόν απόκλιση από την εκκλησιαστική αυτή παράδοση. Η εξαίρεση, όμως, αυτή δεν μπορεί να μετατραπεί σε κανόνα και ακρίβεια. Επίσης, εξαίρεση από την ανωτέρω πρακτική διακαίολογείται μόνο σε περίπτωση αιρέσεως και όχι σε απλό κανονικό ζήτημα.

Η υπέρβαση των ανωτέρω από το Θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως και η απόπειρα Αυτός να αποφασίζει κυριαρχικά για κανονικό ζήτημα που αφορά άλλη εκκλησιαστική δικαιοδοσία η μία διεκκλησιαστική υπόθεση συνιστά απόπειρα επιβολής πρωτείου εξουσίας, παπικού χαρακτήρα. Αυτό, ασφαλώς, δεν αποτελεί μία λεπτομέρεια η παρωνυχίδα, που πρέπει να παραβλέψουμε προκειμένου να λυθεί ένα ζήτημα. Όχι! Αυτό αποτελεί σοβαρότατη αλλοίωση θεμελιωδών αρχών του πολιτεύματος της Εκκλησίας, που άπτεται της Ορθοδόξου εκκλησιολογίας και είναι βέβαιο πως θα δημιουργήσει προβλήματα πολλά και δυσθεράπευτα. Η εκκλησιαστική ιστορία επιμαρτυρεί για τη σοβαρότητα του ζητήματος αυτού (βλ. έκπτωση της περιωνύμου Ρώμης...).

Γ. Η ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Είναι λίγο-πολύ γνωστό τι έχει συμβεί στην Ουκρανία. Ο ρωσικός και ουκρανικός λαός έχουν κοινή καταγωγή από τους Ρως, οι οποίοι βαπτίστηκαν το 10ο αι. στο Κίεβο. Έτσι το Κίεβο («Μικρή Ρωσία») είναι η πνευματική κολυμβήθρα των ρωσικών λαών και έχει ξεχωριστή θέση στην κοινή εθνική και θρησκευτική συνείδησή τους. Την ενότητα αυτή θέλησαν από πολύ νωρίς να διασπάσουν οι δυτικοί και χρησιμοποίησαν κάθε μέσο με αιχμή του δόρατος την Ουνία (Σύνοδος Βρέστης, 1596). Πολλές φορές το κατόρθωσαν αυτό, αλλά πάλι η ισχυρή πολιτιστική και πνευματική παράδοση επανένωνε το λαό. Ισχυρότατος παράγοντας ενοποιητικός των ρωσικών λαών ήταν το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο με κάθε τρόπο προσπάθησε να κρατήσει ενωμένες υπό μία εκκλησιαστική διοίκηση τη Μεγάλη (Μόσχα) και Μικρή (Κίεβο) Ρωσία, στην κανονική δικαιοδοσία του οποίου υπάγονταν μέχρι τα μέσα του 15ου αι[3]. Οι δυτικές δυνάμεις ποτέ δεν παραιτήθηκαν από την προσπάθειά τους να διασπάσουν την πνευματική, πολιτιστική και διοικητική ενότητα Μεγάλης-Μικρής Ρωσίας[4].

Όσο υπήρχε πολιτική ενότητα (τσαρική αυτοκρατορία και αργότερα ΕΣΣΔ) οι διασπαστικές δυνάμεις δεν μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν και η εκκλησιαστική ενότητα ήταν γενικά απρόσβλητη. Μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ και την πολιτική ανεξαρτητοποίηση της Ουκρανίας οι ΗΠΑ και οι ευρωπαϊκές δυνάμεις θέλησαν να αποσπάσουν την Ουκρανία από την επιρροή της Ρωσίας και να την εντάξουν στους δικούς τους πολιτικούς και στρατιωτικούς σχηματισμούς. Για να το πετύχουν αυτό έπρεπε να προσβάλουν τη ενοποιό δύναμη των ρωσικών λαών, δηλαδή την Εκκλησία. Έτσι, ενώ ο Ουκρανικός λαός παρέμενε ενωμένος υπό μία πνευματική-εκκλησιαστική διοίκηση, οι φιλοδυτικές πολιτικές ηγεσίες αγωνίστηκαν για εκκλησιαστική χειραφέτηση από το Πατριαρχείο της Μόσχας στο οποίο υπαγόταν εδώ και τρεισήμισι αιώνες ανελλιπώς. Την επ' αυτού πλούσια επιχειρηματολογία την είχε “έτοιμη” ήδη από το 1833 ο δικός μας Θεόκλητος Φαρμακίδης και υπάρχει ήδη προηγούμενο “επιτυχούς” υλοποίησης (Ελλάδα, 1833-1850)... Η Μόσχα επικαλούμενη την κανονική επί της Ουκρανίας δικαιοδοσία της (που έχει αναγνωριστεί πανορθόδοξως τους τελευταίους τρεις αιώνες), την ιστορία, την ενότητα της εκκλησιαστικής ρωσικής παράδοσης, το γεγονός ότι κοιτίδα-κολυμβήθρα των Ρως (όλων των ρωσικής καταγωγής φυλών και λαών) είναι το Κίεβο κοκ αρνήθηκε να χορηγήσει την εκκλησιαστική χειραφέτηση. Και αυτή την επιχειρηματολογία της την “ετοίμασε” ο δικός μας Κωνσταντίνος Οικονόμου!

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι Ουκρανοί επίσκοποι το 1991-1992 ζήτησαν εγγράφως την χορήγηση του Αυτοκεφάλου από την Εκκλησία της Ρωσίας και όχι από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, διότι κατά την εκκλησιαστική τους αυτοσυνειδησία υπάγονταν κανονικά υπό το ωμοφόριο του Μόσχας και όχι του Κωνσταντινουπόλεως[5]. Και εκ των Ουκρανών επισκόπων των σχισματικών ομάδων του Φιλαρέτου (Ντενισένκο) και Μακαρίου (Μαλέιτις), οι οποίοι σήμερα υπεραμύνονται της Κωνσταντινουπόλεως, επειδή τους χορήγησε το «αυτοκέφαλο», πριν από λίγα χρόνια θεωρούσαν ως «μητέρα Εκκλησία» την Μόσχα και σε αυτή απευθύνθηκαν για να τους χορηγήσει την Αυτοκεφαλία...

Η Μόσχα δεν συμφώνησε με την παροχή αυτοκεφάλου και δεν προώθησε το αίτημα των Ουκρανών στο Οικουμενικό Πατριαρχείο για διορθόδοξη διαβούλευση και απόφαση. Η Μόσχα αντί Αυτοκεφαλίας έχει παραχωρήσει από το 1990 στην Ουκρανία πλήρη εκκλησιαστική Αυτονομία, διακρατώντας όμως την ενότητα μεταξύ των δύο Εκκλησιών. Η Αυτονομία της Ουκρανίας είναι ευρύτατη: Σύμφωνα με το Καταστατικό της[6] «Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας είναι ανεξάρτητη και αυτόνομη στη διοίκηση και οργάνωσή της» (άρθρο I,1), έχει δική της Σύνοδο Ιεραρχίας στην οποία συμμετέχουν όλοι οι επίσκοποι της Ουκρανίας (άρθρο I,2), η οποία επιλαμβάνεται «όλων των θεμάτων που αφορούν στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ουκρανίας» (άρθρο III, 6). Η Σύνοδος της Ουκρανίας χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπου του Πατριαρχείου της Μόσχας εκλέγει κυριαρχικά τους επισκόπους της (δικαίωμα χειροτονιών-jus ordinandi), ακόμα και τον Αρχιεπίσκοπό της (με τον ιστορικό τίτλο: «Μητροπολίτης Κιέβου») (άρθρο III, 9) και ασφαλώς έχει και το δικαίωμα κρίσεως των ανωτέρω (δικαίωμα κρίσεως-jus jurandi) (άρθρο 8). Επίσης, «η Σύνοδος της Ιεραρχίας μπορεί να ανακοινώνει την κατάταξη νέων Αγίων και να δέχεται τις λειτουργικές ακολουθίες, που συνθέτονται προς τιμήν τους» (άρθρο III,7). Επί πλέον, η Σύνοδος της Ουκρανίας κυριαρχικά ψηφίζει και τροποποιεί τον Καταστατικό της Χάρτη (άρθρο II,7)! Για τις αποφάσεις αυτές δεν απαιτείται έγκριση από τη Μόσχα ούτε η Μόσχα έχει δικαίωμα αρνησικυρίας (veto) στην όποια συνοδική απόφαση της Ουκρανίας. Τέλος, ο Μητροπολίτης Κιέβου συμμετέχει στη Σύνοδο του Πατριαρχείου της Μόσχας ως πρώτος τη τάξει.

Με άλλα λόγια, η Ουκρανία απολαμβάνει καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας υπό το ωμοφόριο του Μόσχας, αλλά στις διορθόδοξες σχέσεις συμμετέχει ως επαρχία της Εκκλησίας της Ρωσίας. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η Αυτονομία που έχει εξασφαλίσει η Εκκλησία της Ουκρανίας είναι

πολύ ευρύτερη από αυτή που έχει παραχωρηθεί από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις Αυτόνομες Εκκλησίες της Φινλανδίας και της Εσθονίας και στην ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης: α) Στην Εκκλησία της Εσθονίας «η εκλογή, η χειροτονία και η αντικατάσταση του μητροπολίτη θα ενεργούνται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενώ των άλλων επισκόπων από τον μητροπολίτη»[7], β) παρομοίως και στην Εκκλησία της Φινλανδίας[8], ενώ γ) στην Εκκλησία της Κρήτης η εκλογή των μητροπολιτών γίνεται υπό της Επαρχιακής Συνόδου και του Αρχιεπισκόπου από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Βάσει των ανωτέρω δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την αξιολόγηση του καθηγητού Φειδά για το Αυτόνομο καθεστώς της Εκκλησίας της Ουκρανίας όταν γράφει σε πρόσφατο άρθρο του: «η Ορθόδοξη Εκκλησία Ουκρανίας έχει δήθεν σήμερα,... μία εκκλησιαστική αυτονομία και μία εσωτερική διοικητική ανεξαρτησία, κατ' αναφοράν όμως προς το Πατριαρχείο Μόσχας... Βεβαίως, η ιδιότυπη αυτή επαχθής ανεξαρτησία κατοχυρώνεται με τον Καταστατικό Χάρτη της, αφού η Ι. Σύνοδος της Εκκλησίας της Ουκρανίας εκλέγει και χειροτονεί όχι μόνο όλους τους αρχιερείς της Ουκρανίας, αλλά και τον Προκαθήμενό της Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας. Εν τούτοις, το αυτό καθεστώς της επαχθούς ανεξαρτησίας της Εκκλησίας Ουκρανίας σχετικοποιείται και αποδυναμώνεται από την αντικανονική αξίωση του Πατριαρχείου Μόσχας να είναι ο Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου του Πατριαρχείου Μόσχας, για να εκφράζεται προφανώς η αυθαίρετη αξίωση της πλήρους υπαγωγής της στην κανονική του δικαιοδοσία»[9]. Σημειώνεται ότι η κατά τον καθηγητή «αντικανονική αξίωση του Πατριαρχείου Μόσχας να είναι ο Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου του Πατριαρχείου Μόσχας» προβλέπεται από τον Καταστατικό Χάρτη του 1945, ο οποίος εγκρίθηκε από Σύνοδο στη Μόσχα με τη συμμετοχή σχεδόν όλων των Ορθοδόξων Τοπικών Εκκλησιών και του Οικουμενικού Πατριαρχείου συμπεριλαμβανομένου, όπως ο ίδιος ο καθηγητής παλαιότερα σημείωνε[10]. Επί πλέον δε, ακόμα και η Σύνοδος της Κρήτης στη σχετική απόφασή της για το αυτόνομο προβλέπει τη δυνατότητα της συμμετοχής του Πρώτου της αυτόνομου Εκκλησίας «εις την Σύνοδον της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας» (§ 1δ). Συνεπώς, που έγκειται η αντικανονικότητα της συμμετοχής;

Σήμερα στη Σύνοδο της Ιεραρχίας της Αυτόνομης Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ουκρανίας συμμετέχουν περίπου 90 επίσκοποι που διαποικιάζουν 53 επαρχίες. Της Συνόδου προίσταται ως Μητροπολίτης Κιέβου ο Επίσκοπος Ονούφριος, ο οποίος και συμμετέχει ως μόνιμο μέλος της Συνόδου του Πατριαρχείου της Μόσχας. Στην Αυτόνομη Εκκλησία της Ουκρανίας υπάγονται περίπου 12.500 ενορίες [11] και 250 Ι. Μονές (οι σπουδαιότερες Μονές της Ουκρανίας – Λαύρα των Σπηλαίων του Κιέβου, Λαύρα Ποτσάεφ), στις οποίες εγκαταβιούν περισσότεροι από 5.000 μοναχοί. **Η Αυτόνομη Εκκλησία της Ουκρανίας μέχρι το 2018 ήταν αναγνωρισμένη από όλες τις Ορθόδοξες Εκκλησίες, ακόμα και από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως η Εκκλησία που εκφράζει τους Ορθοδόξους της Ουκρανίας.**

Δ. ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ ΣΧΙΣΜΑ: ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ και ... ΑΥΤΟΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ

Οι περισσότεροι από τους Ουκρανούς επισκόπους και οι Ι. Μονές που είχαν ζητήσει το Αυτοκέφαλο από τη Μόσχα έμειναν ικανοποιημένοι από την ευρύτατη αυτονομία που παραχωρήθηκε στην Εκκλησία της Ουκρανίας από το Πατριαρχείο της Μόσχας και δεν επέμειναν πλέον στο αίτημα για αυτοκεφαλία.

Ορισμένοι όμως από τους Ουκρανούς επισκόπους αποσχίσθηκαν από την Εκκλησία της Ουκρανίας και συγκρότησαν την αυτοανακηρυχθείσα «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας-Πατριαρχείο Κιέβου», της οποίας ηγέτης είναι από το 1995 ο πρώην Μητροπολίτης Κιέβου Φιλάρετος (Ντενισένκο).

Μία άλλη σχισματική ομάδα επανίδρυσε το 1990 την σοβιετικής εμπνεύσεως, προβληματικής

κανονικότητας και ανύπαρκτης ιερωσύνης «Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία» (πρώτη ίδρυση το 1921). Ηγέτης της ομάδας αυτής είναι από το 2015 ο Μακάριος (Μαλέιτις). Επισημαίνεται ότι ο Μακάριος έλκει τη χειροτονία και γενικότερα την εκκλησιαστική του «καταγωγή» από τους «σαμοσιφιάτοι» [12], την «μερίδα των αυτοχειροτονήτων» – κατά τον Μητροπολίτη Σάρδεων (του Οικ. Πατριαρχείου) Μάξιμο [13] η «των α(αυτο)χειροτόνητων» – κατά τον καθηγητή Π. Μπούμη [14]! Πιο συγκεκριμένα: Ο καθηρημένος ιερέας και στη συνέχεια αυτοχειροτόνητος «αρχιεπίσκοπος» Vasyl Lyrkivsky [15], συνέστησε το 1921 την «Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία» και έλαβε τον τίτλο «Μητροπολίτης Κιέβου και πάσης Ουκρανίας»! Επισημαίνεται για να γίνει κατανοητή η σοβαρότητα του ζητήματος για όλη την Ορθοδοξία ότι η ομάδα του αυτοχειροτόνητου Vasyl Lyrkivsky «στις αρχές του 1924 είχε 30 επισκόπους και περίπου 1.500 ιερείς και διακόνους που υπηρετούσαν σε σχεδόν 1.100 ενορίες», ενώ έχει γίνει διασπορά της σε Ευρώπη και Αμερική! **Για σκεφτείτε, 30 «επισκόπους» από ένα καθηρημένο παπά που αυτοχειροτονήθηκε σε «αρχιεπίσκοπο»!**

Αυτόν τον καθηρημένο ιερέα και στη συνέχεια αυτοχειροτόνητο «αρχιεπίσκοπο» Vasyl Lyrkivsky τίμησε με ανδριάντα [16] ο νέος «προκαθήμενος» Επιφάνιος στις 18.1.2019, ενώ ο Μακάριος (Μαλέιτις) τον τίμησε στις 27.11.2018 ως «ιερομάρτυρα» [17]!

Επί πλέον δε, ο Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος στην από 31.12.18 επιστολή του προς τον Οικουμενικόν Πατριάρχη Βαρθολομαίον τονίζει με ιδιαίτερη έμφαση την ανύπαρκτη αρχιερωσύνη του Μακαρίου και της περί αυτόν ομάδος, σημειώνοντας επί λέξει: «Εν τω μεταξύ, ο Μακάριος Μαλέιτις απεσχίσθη, Ιερεύς της κανονικής Εκκλησίας ων, ουδέποτε έχων την κανονικήν εις επίσκοπον χειροτονίαν. Η «χειροτονία» τούτου, ως και αι «χειροτονίαι» της σεβαστής μερίδος της «ιεραρχίας» της ούτως λεγομένης «Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας», ην εις κοινωνίαν εδέξατο η Εκκλησία Κωνσταντινου-πόλεως, ανάγεται, διά των προκατόχων τούτου, εις καθαιρεθέντα αρχιερέα, τον τελέσαντα τας πράξεις ταύτας ομού μετά αυτοκλήτου τινος Βίκτωρος Τσεκάλιν, του ποτε διακόνου της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας και ούτε την εις πρεσβύτερον χειροτονίαν σχόντος ποτέ. Η αποδοχή εις την κοινωνίαν μετά της Εκκλησίας των τοιούτων προσώπων άνευ εξετάσεως των ως άνω, υπονομεύει την κανονικήν διαδοχήν των χειροτονιών, οδηγούσα εις βαρείας και καταστροφικάς διά σύμπασαν την οικουμενικήν Ορθοδοξίαν συνεπειάς» [18].

Όσον αφορά τον περίφημο Βίκτωρος Τσεκάλιν, τον απατεώνα του κοινού Ποινικού Δικαίου, παραπέμπουμε σε ανατριχιαστικό δημοσίευμα του «ΡΟΜΦΑΙΑ», το οποίο παραθέτουμε στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ´(σ. 56-57 της παρούσης) και διερωτώμαστε: όσοι «αποκατέστησαν» στην αρχιερωσύνη τον Μακάριο και την παρέα του η όσοι αποδεχθούν την «αποκατάσταση» δεν καταλαβαίνουν τι κάνουν η δεν πιστεύουν τίποτα; Έλεος, Θεέ μου!

Συνεπώς, τίθενται σοβαρότατα ερωτηματικά όχι μόνο για το εκκλησιολογικό ήθος του «προκαθήμενου» Επιφανίου και του Μακαρίου, αλλά και για την κανονικότητα της εις επίσκοπο «χειροτονίας» του σημερινού αρχηγού της μίας μερίδος, του Μακαρίου (Μαλέιτις), και των υπ' αυτού χειροτονηθέντων, όχι μόνο επειδή ανήκουν σε σχισματική ομάδα αλλά και επειδή δεν υπάρχει αποστολική διαδοχή! Είναι απορίας άξιο και επιτείνει τις ανησυχίες το γεγονός ότι το Οικουμενικό Πατριαρχείο δεν αναφέρθηκε καθόλου στο σοβαρότατο αυτό ζήτημα στις επίσημες ανακοινώσεις Του. Σιωπά...

Οι δύο πιό πάνω ομάδες κηρύχθηκαν σχισματικές από την άρμόδια εκκλησιαστική Αρχή στην όποια κανονικώς υπάγονταν, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ήγεσία τους. Έτσι, ο αρχηγός της αυτοαποκαλούμενης «Ορθόδοξης Έκκλησίας τής Ουκρανίας-Πατριαρχείο Κιέβου», αυτοανακηρυχθείς (!) μάλιστα σε «Πατριάρχη Κιέβου και πάσης Ρωσίας» Φιλάρετος καθαιρέθηκε τό 1992 για σωρεία κανονικών εγκλημάτων – και όχι «γιατί έζήτησε Αυτόκέφαλο. Τίποτα άλλο», όπως άτυχως ανέφερε ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος [19] – και στη συνέχεια

ἀναθεματίστηκε (1997) ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας στὴν ὁποία κανονικῶς ὑπαγόταν. Οἱ ποινὲς αὐτὲς ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀπαντώντας στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου σχετικὰ μὲ τὴν καθαίρεση τοῦ Φιλαρέτου σημείωσε: «Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ...ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ' Ἑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγω, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδῆτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ' Ἑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν» [20]. Γιὰ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλαρέτου (1997) σημειώνει σὲ ἐπιστολὴ τοῦ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸς τὸν Πατριάρχου Μόσχας: «Λαβόντες γνῶσιν τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως, ἀνακοινώσαμεν ταύτην τῇ Ἱεραρχίᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ προετρεψάμεθα αὐτὴν ὅπως οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἔχη τουντεῦθεν μετὰ τῶν εἰρημένων» [21].

Ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν πρὸ πάντων ἀπὸ 26.8.1992 ἐπιστολὴ ὁ καθαιρεθεὶς Φιλάρετος ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ ἀμέσως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς ἔστειλε στὴ Μόσχα ἀντιπροσωπεῖα (Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννης καὶ Ἐπίσκοπο Σκοπέλου) «ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας». Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ καθαιρεθεὶς Φιλάρετος κάνοντας χρῆσιν τῆς ἐκκλήτου προσφυγῆς προσέφυγε ἢ, κατὰ κυριολεξίαν, προσέτρεξε, ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ αὐτὸ ἐξετάζοντας μὲ αὐξημένο αἶσθημα εὐθύνης καὶ μὲ τὴ δέουσα σοβαρότητα τὴν ἐκκλητο προσφυγὴν τοῦ ἀπέστειλε ἀντιπροσωπεῖα στὴ Μόσχα «ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας». Ἡ ἀπόφασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐκκλήτου προσφυγῆς τοῦ καθαιρεθέντος Φιλαρέτου ἦταν ἀπορριπτικὴ μὲ τὴ σαφὴ δήλωσις ὅτι «Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ' Ἑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγω, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδῆτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ' Ἑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν».

Ἐγράφη ὅτι ὁ Φιλάρετος εἶχε ἀποστείλει πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὰ προηγούμενα 26 χρόνια (ἀπὸ τὴν καθαίρεσίν του τὸ 1992-2018) ἕξι [22] ἐκκλήτους προσφυγές, τὶς ὁποῖες τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μόλις στίς 9-11.10.2018 ἐξέτασε [23]. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶναι τουλάχιστον ἀπρεπὴς καὶ ἀσεβὴς γιὰ ἕνα ὑψιστὸ ἐκκλησιαστικὸ Θεσμὸ, αὐτὸν τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἀδυνατῶ νὰ δεχθῶ ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ «φύλακας τῆς κανονικῆς τάξεως» στὴν Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ περιφρονοῦσε καὶ καθυστεροῦσε ἐπὶ ... 26 χρόνια νὰ ἀποφανθεῖ ἐπὶ τῆς ἐκκλήτου προσφυγῆς ἐνὸς πρώην Μητροπολίτη τῆς περιφέρειας καὶ ἱστορικῆς Μητροπόλεως Κιέβου μὴ ὑπολογίζοντας τὶς σοβαρὲς συνέπειες ποῦ ἔχει ἢ καθυστέρηση αὐτὴ γιὰ τὸν ἀδίκως (;) καταδικασθέντα, τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ σύνολον τὴν Ὁρθοδοξίαν! Ἄν στὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη ἢ κωλυσιεργία στὴν ἀπονομὴ δικαίου εἶναι καταδικαστέα ἀπὸ τὸ κοινὸ περὶ δικαίου αἶσθημα, διότι καταλήγει, τελικὰ, σὲ ἄρνησις ἀπονομῆς τοῦ δικαίου, πόσο μᾶλλον στὴν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη! Γιατί εἶναι ἔγκλημα κανονικὸ καὶ ἀνθρωπιστικὸ ὁ Φιλάρετος, γέροντας 90 ἐτῶν (γεννηθεὶς 23.1.1929) νὰ ἔχει ὑποβάλει ἕξι φορές ἐκκλητο προσφυγὴν διαμαρτυρόμενος ὅτι τοῦ ἐπιβλήθηκε ἄδικη καὶ ἀντικανονικὴ ποινὴ καὶ νὰ περιμένει 26 χρόνια γιὰ νὰ ἀποφανθεῖ ἢ «Μητέρα Ἐκκλησία»; Καὶ μάλιστα, τί ποινὴ! Καθαίρεση καὶ ἀναθεματισμὸ! Ὑπάρχει χειρότερη ποινὴ γιὰ ἕναν κληρικὸ; Καὶ ἐπὶ 26 χρόνια τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο «σφύριζε» ἀδιάφορα κωλυσιεργώντας νὰ ἀποδώσει δικαιοσύνη; Εἶναι ἀδιανόητο, εἶναι ἀπαράδεκτο, εἶναι ἀνήθικο, εἶναι ἀποκρουστικὸ ἀπὸ κάθε ἄποψη! Εἶναι, τουλάχιστον,

κατάχρηση του δικαιώματος να δέχεται ἔκκλητο προσφυγή καὶ συνεπῶς ὑποσκάπτει τὸ δικαίωμά Του περὶ τῆς ἔκκλητου...

Ὅμως, τίποτα ἀπὸ αὐτὰ δὲν συνέβη! Τὰ ἀνωτέρω δὲν ἀφοροῦν στὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο! Διότι, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία Μόσχας-Κωνσταντινου-πόλεως τὴν περίοδο 1992-1997, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀντέδρασε στὴν ὑπόθεση τῆς καταδίκης τοῦ Φιλαρέτου μὲ τὴ δέουσα σοβαρότητα γιὰ ἓνα τόσο κρίσιμο ζήτημα, μὲ ἀστραπιαία ταχύτητα ὥστε νὰ μὴν συντηρεῖται ἡ ἐπιζήμια γιὰ ὅλες τὶς πλευρὲς ἐκκρεμότητα καὶ κυρίως μὲ ἀπόλυτη συνέπεια στὴν μακραίωνη παράδοσή Του. Τὰ δεδομένα εἶναι σαφῆ: Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σὲ διάστημα μόλις 76 ἡμερῶν ἀπὸ τὴν καθαίρεση τοῦ Φιλαρέτου ἀποφάνθηκε καὶ τὸ ζήτημα ἀπὸ ἱεροκανονικῆς πλευρᾶς ἔκλεισε! Ὁ Φιλάρετος καθαιρέθηκε στὶς 11.6.1992, ἀκολούθως ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ τὴν Κωνσταντινούπολη προσβάλλοντας τὴν ἀπόφαση καθαιρέσεως, τὸ Πατριαρχεῖο ἀπέστειλε ἀμέσως στὴ Μόσχα ἐπιτροπὴ ἀρχιερέων νὰ ἐξετάσει ἀπὸ κοντὰ τὸ ζήτημα καὶ στὶς 26.8.1992 (δηλ. σὲ μόλις 76 μέρες ἀπὸ τὴν καθαίρεση!) ἀπεφάνθη καὶ ἐνημέρωσε τὴν ἀρμόδια ἐπ' αὐτοῦ Ρωσικὴ Ἐκκλησία: «Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγω, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδήποτε δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ' Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν». Οἱ ὑπόλοιπες ἔκκλητες προσφυγὲς δὲν ἔχουν κανένα, πλέον, λόγο.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας γιὰ τὴν καθαίρεση καὶ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλαρέτου γίνεται δεκτὴ ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες χωρὶς καμία ἐξαίρεση, χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη συνεχῶς ἐπὶ 26 χρόνια. Ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ: ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθήμενοι ἐπισκεπτόμενοι τὸ Κίεβο οὐδέποτε διανοήθηκαν νὰ ἔρθουν σὲ λειτουργικὴ κοινωνία ἢ ἔστω ἀπλή ἐπικοινωνία μὲ τὸν Φιλάρετο, διότι τὸν ἀναγνώριζαν ὡς καθηρημένο καὶ ἀναθεματισμένο!

Συνεπῶς, δὲν μπορούμε νὰ ἐρμηνεύσουμε οὔτε νὰ δικαιολογήσουμε πῶς μετὰ ἀπὸ 26 χρόνια ἔρχεται τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὶς 11.10.2018 καὶ ἀνατρέπει τὴ δική Του ἀπόφαση καὶ τὴν πανορθόδοξη συμφωνία καὶ συνείδηση ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόσο σοβαροῦ ζητήματος! **Ἄν αὐτὸ γίνῃ ἀποδεκτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ξενίσει τυχὸν ἀπόφαση νὰ ἀρθεῖ ἀκόμα καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς τοῦ Διοσκόρου γιὰ νὰ “ἀποκατασταθεῖ” ἡ ἐνότητα μὲ τοὺς Μονοφυσίτες** (παρακαλῶ μὴ μὲ κατηγορήσετε ἐπιτόλαια ὅτι δὲν ξέρω τί λέω...).

Θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἀπολύτως σαφές: στὴν Οὐκρανία ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἡ κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας μὲ εὐρύτατη διοικητικὴ ἀνεξαρτησία-αὐτονομία ὑπὸ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Πατριάρχου Μόσχας. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ εἶναι σὲ ὅλα τα ἐπίπεδα μία ζωντανὴ καὶ ἀκμάζουσα Ἐκκλησία. Οἱ κληρικοὶ ἀπὸ τὴν Πάτρα ποὺ συμμετεῖχαν τὸ 2013 στὴν ἀποστολὴ μεταφορᾶς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Πρωτοκλήτου στὸ Κίεβο (ἑορτασμὸς 1025 χρόνων ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τῶν Ρώσ) ἐπιμαρτυροῦν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές...

Οἱ ἄλλες δύο ομάδες – τοῦ Φιλαρέτου καὶ τοῦ Μακαρίου – ἦσαν σχισματικὲς. Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι δὲν ὑπολογίζονται κἄν ὡς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ. Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν τοὺς ἀναγνώριζε! Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶχε κοινωνία μαζί τους! Οἱ πρωταίτιοι τοῦ σχίσματος, κατὰ τὸν Ἰω. Χρυσόστομο, διαπράττουν τόσο σοβαρὸ ἀμάρτημα ποὺ «οὔτε τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου δὲν τὸ ξεπλένει!» Ναί! Αὐτοὶ ἦσαν ὁ καθηρημένος Φιλάρετος καὶ ὁ ἐκ τῶν αὐτοχειροτονήτων Μακάριος!

Καὶ ὅμως, – τί φοβερὸ! – κατὰ παράβαση τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης καὶ τάξεως, αὐτοὶ ἦσαν οἱ συνομιλητὲς γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἡ ἀναγνωρισμένη ἀπὸ τὴν πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Δέν ἔχει συμβεῖ, ἐξ ὧσων γνωρίζω, στήν ἐκκλησιαστική μας παράδοση νά περιφρονεῖται ἐντελῶς ἡ βούληση τῆς κανονικῆς καί ἀπό ὅλη τήν Ὁρθοδοξία ἀναγνωρισμένης τοπικῆς Ἐκκλησίας καί οἱ συνομιλίες γιά τήν παραχώρηση αὐτοκεφαλίας νά γίνονται μέ τοὺς ὑπαίτιους τοῦ σχίσματος!

Ε. «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ» ΣΧΙΣΜΑΤΙΚΩΝ

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μέ τὴν ἀπόφαση τῆς 9-11.10.2018 τῆς Ἱ. Συνόδου «ἀποκατέστησε» τοὺς Φιλάρετο καί Μακάριο καί τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἱερεῖς στοὺς ἱερατικούς βαθμούς τους καί ἀποκατέστησε τὴν κοινωνία μέ τὶς σχισματικές τους ομάδες.

Ἀσφαλῶς, ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχισματικῶν στήν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μόνο χαρὰ προκαλεῖ σὲ κάθε πιστό, ἀρκεῖ νά εἶναι γνήσια καί ὄχι κίβδηλη, νά εἶναι εἰλικρινῆς καί ὄχι ὑποκριτικῆ, διότι σὲ τέτοια περίπτωση τὰ προβλήματα ποὺ θὰ δημιουργήσῃ θὰ εἶναι τεράστια. Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιά νά ἐξασφαλίσῃ τὴ γνησιότητα καί τὴν εἰλικρίνεια θέτει ὀρισμένες προϋποθέσεις:

α) Νὰ ὑπάρχει μετάνοια ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν. Ὅταν δὲν ὑπάρχει συντριβὴ καί εἰλικρινῆς μετάνοια εἶναι ἀπολύτως βέβαιο ὅτι στὸ μέλλον θὰ δημιουργηθοῦν καί πάλι σοβαρότατα προβλήματα ἀπὸ τοὺς ἴδιους, διότι δὲν ἔχει περικοπεῖ ἡ αἰτία τῶν σχισμάτων, ποὺ εἶναι ὁ ἐγωισμός.

β) Οἱ σχισματικοὶ νά ἐπανέλθουν σὲ κοινωνία μέ τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσχίσθηκαν, γιατί ἡ ἀποκατάσταση τῆς κοινωνίας μέ τὴν Οἰκουμενικὴ Ὁρθοδοξία συντελεῖται ἀποκλειστικά καί μόνο διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας μέ τὴν τοπικὴ τους Ἐκκλησία. Καί ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, δὲ νοεῖται μία τοπικὴ Ἐκκλησία νά ἀποκαταθιστᾷ τὴν κοινωνία μέ κληρικούς ποὺ ἀποσχίσθηκαν ἀπὸ ἄλλη Ἐκκλησία. Ἔτσι περιφρονεῖται ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία καί ἀθετεῖται ἡ βασικὴ καί θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως σύμφωνα μέ τὴν ὁποία ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφαση γιά ἐκκλησιαστικὰ ἐγκλήματα μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ἰσχύει σὲ ὅλη τὴν ἀνὰ τὴν οἰκουμένη Ἐκκλησία (Ἀποστολικὸς-12, -32, Ἀντιοχείας-6, Καρθαγένης-9)

γ) Κατ' ἄκρα οἰκονομία μποροῦν νά γίνουν ἀποδεκτοὶ στὸ βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης ποὺ ἀπέκτησαν ἐνόσω ἦσαν στὸ σχίσμα, ὅσοι εἶχαν χειροτονία μέ ἀδιάλειπτη ἀποστολικὴ διαδοχὴ. Οἱ περιπτώσεις ὅμως τῶν «σαμοσφιάτοι» (αὐτοχειροτονήτων) = ἀχειροτονήτων δὲν μποροῦν νά θεραπευθοῦν διὰ τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ ἐπιβάλλεται ἡ κανονικὴ (ἀνα)χειροτονία τους. Ἔτσι ἔπραξε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὅταν δύο «ἐπίσκοποι» παλαιοημερολογῖτες ἐντάχθηκαν στὴ δικαιοδοσία Του στὶς ΗΠΑ. Τοὺς χειροτόνησε ὡς ἀχειροτόνητους!

δ) Οἱ σχισματικοὶ ποὺ ἀποκαθίστανται δὲν μποροῦν νά καταλάβουν ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες στὶς ὁποῖες ὑπάρχει κανονικὸς ἐπίσκοπος. Εἶναι σαφῆς ὁ κανόνας Α-8 ποὺ ἀντιμετώπισε τὸ ζήτημα τῆς ἐπιστροφῆς σχισματικῶν κληρικῶν (τῶν Καθαρῶν) στήν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, ὅπου διαλαμβάνεται: «Περὶ τῶν ὀνομαζόντων μὲν ἑαυτοὺς Καθαροὺς ποτε, προσερχομένων δὲ τῇ καθολικῇ καί ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ καί μεγάλῃ συνόδῳ, ὥστε χειροθετούμενους αὐτοὺς, μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ . . . Ἐνθα μὲν οὖν πάντες, εἴτε ἐν κώμαις, εἴτε ἐν πόλεσιν, αυτοὶ μόνοι εὐρίσκοντο χειροτονηθέντες, οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῷ κλήρῳ (οἱ πρώην σχισματικοί), ἔσονταί ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι. Εἰ δὲ τοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπου ὄντος, προσέρχονταί τινες, πρόδηλον, ὡς ὁ μὲν ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας ἔξει τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου· ὁ δὲ ὀνομαζόμενος παρά τοῖς λεγομένοις Καθαροῖς ἐπίσκοπος (δηλ. ὁ πρώην σχισματικὸς ἐπίσκοπος), τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τιμὴν ἔξει· πλὴν εἰ μὴ ἄρα δοκοίη (= ἐάν φανεῖ καλὸ) τῷ (κυριάρχῃ) ἐπισκόπῳ, τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματος αὐτόν μετέχειν . . . ἵνα μὴ ἐν τῇ πόλει δύο ἐπίσκοποι ᾤσιν». Δηλαδή, οἱ ἐπίσκοποι ποὺ προέρχονται ἀπὸ σχίσμα δὲν μποροῦν νά πάρουν τὴ θέση τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν κανονικὴ τους δικαιοδοσία, ἐκτὸς ἂν σὲ μία ἐπαρχία δὲν ὑπάρχει κανονικὸς ἐπίσκοπος, τότε ὁ πρώην σχισματικὸς θὰ παραμείνει ἐπίσκοπος.

Ἐν δὲν ὑπάρχουν οἱ ἀνωτέρω προϋποθέσεις εἶναι σίγουρο ὅτι ἔχουμε μία προσχηματικὴ καὶ ὑποκριτικὴ ἀποκατάσταση κοινωρίας καὶ μία ψευδῆ καὶ ἐπίπλαστο ἐνότητα ποῦ γρήγορα θὰ διαρραγεῖ μὲ καταστροφικὲς συνέπειες γιὰ τὴν τοπικὴ καὶ τὴν καθ' ὅλου Ἐκκλησία.

Δυστυχῶς καμία ἀπὸ τὶς ἀνωτέρω κανονικὲς προϋποθέσεις δὲν τηρήθηκαν στὴν περίπτωση τῶν σχισματικῶν Φιλαρέτου καὶ Μακαρίου:

α) Δὲν ὑπῆρξε ἔκφραση μετάνοιας ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν, οὔτε κἂν ἔκφραση θλίψης ἢ συγγνώμης γιὰ τὸ ἐπὶ 25 χρόνια σχίσμα ποῦ ταλαιπώρησε τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας καὶ σκανδάλισε τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ.

β) Δὲν ὑπῆρξε καμία διάθεση ἐπιστροφῆς στὴν κανονικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποκόπηκαν, ἀλλὰ πλήρης περιφρόνησὴ τῆς. Μάλιστα συνέβη τὸ ἀδιανόητο: ὁ νέος, τάχα καὶ «ἐνωτικός», «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος στὴν ἀ' Θ. Λειτουργία μετὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ «Τόμου» δὲν μνημόνευσε στὰ Δίπτυχα τὸν Πατριάρχη Μόσχας...

γ) Δὲν (ἀνα)χειροτονήθηκαν οἱ τῆς σχισματικῆς ὁμάδας τοῦ Μακαρίου (Μαλέτιτς), ὁ ὁποῖος ἔλκει τὴν χειροτονία του ἀπὸ τοῦς «σαμοσφάτοι», τὴ «μερίδα τῶν αὐτοχειροτο-νηθέντων».

δ) Ὅχι μόνο, ὡς πρώην σχισματικοί, δὲν ὑποτάχθηκαν στοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους ἀλλὰ παραμένουν ὡς «παράλληλοι» ἐπίσκοποι μὲ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους στὴν ἴδια ἐπισκοπῆ. Μάλιστα, δὲν ἔχουμε μόνο παράλληλη ὑπαρξὴ δύο ἐπισκόπων κατὰ παράβαση τοῦ Α-8 ποῦ ἐπιτάσσει «ἵνα μὴ ἐν τῇ πόλει δύο ἐπίσκοποι ὦσιν», ἀλλὰ ἔχουμε καὶ τὴν δημιουργία παράλληλης Ἐκκλησίας καὶ παράλληλης Συνόδου...

Οἱ τόσες Πανορθόδοξες συναντήσεις καὶ Διασκέψεις, ὅλος ὁ ἀγώνας δεκαετιῶν, στὸν ὁποῖο πρωτοστάτησε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τὴν κατάργηση τῆς παράλληλης δικαιοδοσίας στὴ Διασπορὰ καὶ τὴν ἐπιστροφή στὴν κανονικὴ τάξη τινάχθηκε στὸν ἀέρα. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ συνέβη κάτι πολὺ χειρότερο: Μέχρι τώρα εἶχαμε παράλληλες δικαιοδοσίες μόνο στὴ Διασπορὰ. Τώρα μὲ τὴν οὐκρανικὴ «αὐτοκεφαλία» δημιουργήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ παράλληλη δικαιοδοσία καὶ στὸ ἔδαφος τῶν Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν! Μὲ τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργία «Αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας», ἐνῶ ὑφίσταται ἀπὸ αἰώνων ἡ κανονικὴ Ἐκκλησία – ἀρχικὰ ὡς «Μητρόπολις Κιέβου καὶ πάσης Ρωσίας» καὶ ἀργότερα ὡς αὐτόνομη «Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας» – τινάζεται στὸν ἀέρα ὅλη ἡ περὶ δικαιοδοσίας ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ τάξη. Πῶς θὰ συνεχίσει νὰ διεκδικεῖ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὴ συμμόρφωση τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν μὲ τὴν ἀρχαία παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ὅταν τὸ ἴδιο δημιούργησε παράλληλη δικαιοδοσία στὸ κανονικὸ ἔδαφος ἄλλου Πατριαρχείου; Πῶς θὰ ἀντιδράσει ὅταν θὰ ἀρχίσουν νὰ δημιουργοῦνται παράλληλες δικαιοδοσίες στὰ κανονικὰ ἐδάφη τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν; Οἱ ἄσκοι τοῦ Αἰόλου ἀνοιξαν μὲ ὑπαιτιότητα, δυστυχῶς, καὶ εὐθύνη ἀποκλειστικὰ τοῦ Φαναρίου.

ΣΤ. 1. ΟΥΚΡΑΝΙΑ: ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ ἢ ΚΑΚΟΚΕΦΑΛΟ;

1. Ἡ ἐννοία τοῦ αὐτοκεφάλου εἶναι διττή: α) σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο: πληρότητα στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς καμία ἐξάρτηση ἀπὸ ἄλλο ἐκκλησιαστικὸ κέντρο, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐκχώρησή του ἢ σύμφωνη γνώμη τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας (ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσπᾶται ἢ νέα Ἐκκλησία), καὶ β) σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο: ἄμεση κοινωρία τῆς αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας μὲ τὴν οἰκογένεια τῶν Ὁρθοδόξων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀναγκαία ἐπ' αὐτοῦ ἡ πανορθόδοξη συμφωνία. Τὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἰδιαίτερα κρίσιμο, διότι ἀφορᾷ στὴν ἐνότητα τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὄχι σὲ ἓνα τμήμα αὐτῆς. Συνεπῶς, ὅπως μία ἑλλειπῆς δικαιοδοσία δὲν συνιστᾷ αὐτοκεφαλία, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ μία αὐτοκεφαλία ποῦ προσβάλλει τὴν πανορθόδοξη-οἰκουμενικὴ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ὄντως κακοκεφαλία...

2. Ἡ χορήγηση τοῦ αὐτοκεφάλου εἶναι μία κατ' ἐξοχὴν ἐκκλησιαστικὴ πράξη μὲ πανορθόδοξη καὶ διαχρονικὴ σημασία, σπουδαιότητα καὶ συνέπειες. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἀπαιτεῖται ἀπὸ ὅλους μέγιστος σεβασμὸς καὶ ὄχι ἐργαλειοποίησίν της γιὰ πολιτικούς ἢ γεωστρατηγικούς ἢ πολλῶ μᾶλλον γιὰ ἐμπαθεῖς (τιμωρητικούς ἢ ἐκδικητικούς) λόγους...

Δυστυχῶς ὅμως, ἐνῶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐπικαλεῖται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο τὴν ἀνάγκη γιὰ θεραπεία τοῦ σχίσματος στὴν Οὐκρανία, εἶναι κοινὸ μυστικὸ ὅτι γιὰ τὴ χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου στὴν παροῦσα στιγμὴ πρυτάνευσαν λόγοι πολιτικοὶ (ἢ πρῶην Πρόεδρος τῆς Οὐκρανίας ἰσχυρίζεται [24] ὅτι ἐγίνε γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ στὶς ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς 31.3.2019 ὁ Ποροσένκο, ὁ ὁποῖος στὶς δημοσκοπήσεις δὲν ὑπερβαίνει τὸ 13%!) ἢ γεωστρατηγικοὶ (μετατόπιση τῆς Οὐκρανίας στὰ συμφέροντα τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων, ἐξ οὗ καὶ ἡ «κομβικῆς σημασίας στήριξη ἀπὸ τὶς ΗΠΑ», κατὰ τὸν νέο «προκαθήμενο» Ἐπιφάνιο, πρωτοφανῆς παρέμβαση γιὰ ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα), ἐνῶ **ἡ τιμωρία τῆς Μόσχας** γιὰ τὴν κατὰ καιροὺς συμπεριφορὰ της ἢ, πολλῶ μᾶλλον, γιὰ τὴν ἀπουσία της ἀπὸ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης εἶναι προφανές ὅτι ἔπαιξε καθοριστικὸ ρόλο στὶς πατριαρχικὲς ἐπιλογές.

Ἀσφαλῶς, σὲ κάθε ἀνακήρυξη αὐτοκεφαλίας συντρέχουν καὶ μὴ ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι καὶ ὑπάρχει καὶ ἐξωεκκλησιαστικὸ ἐνδιαφέρον. Αὐτὸ εἶναι ἀναμενόμενο καὶ δὲν εἶναι ἀξιόμειπτο. Τὸ πρόβλημα ὅμως εἶναι πολὺ σοβαρὸ ὅταν οἱ ἐξωεκκλησιαστικοὶ λόγοι καὶ παράγοντες πρυτανεύουν καὶ αὐτοὶ καθορίζουν καὶ τὸ timing καὶ τὴν κατεύθυνση τῶν ἐπιλογῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν μὲ παράλληλη περιφρόνηση τῆς πανορθόδοξης συνεννόησης καὶ σύμπραξης. Πιὸ συγκεκριμένα:

α) Δύο Προκαθήμενοι (ὁ Σερβίας καὶ ὁ Τσεχίας καὶ Σλοβακίας) σὲ ἐπίσημα κείμενά τους δημοσίευσαν, χωρὶς νὰ διαψευστεῖ ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ, ὅτι ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος εἶχε ὑποσχεθεῖ στὸν Μόσχα ἐνώπιον καὶ ἄλλων Προκαθημένων (Γενεὴ-Ἰανουάριος 2016, πρὸ τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης) ὅτι «δὲν θὰ πειράξει τὴν Οὐκρανία». Ἐπίσκοπος ποὺ διατηρεῖ ἄριστες σχέσεις καὶ ὑπερασπίζεται τὶς ἐπιλογές τοῦ Φαναρίου, εἶπε ὅτι, ὅπως τοῦ μετέφεραν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο: «Ἡ φράση τοῦ Οἰκουμενικοῦ στὸν Μόσχα ἦταν **“ἔλα ἐσὺ στὴν Κρήτη καὶ δὲν θὰ πειράξω ἐγὼ τὴν Οὐκρανία”** καὶ ἔτσι δέχθηκε ὁ Μόσχα νὰ ὀριστεῖ ἡ Κρήτη καὶ ὁ Ἰούνιος ὡς τόπος καὶ χρόνος συγκλήσεως τῆς Πανορθόδοξου. Ἀφοῦ, λοιπόν, δὲν ἦρθε ὁ Μόσχα στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης αἶρεται καὶ ἡ ὑπόσχεση-δέσμευση τοῦ Οἰκουμενικοῦ! Εἶναι προφανές ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικὲς ἐπιλογές ποὺ ἔχουν ὡς ὑπόβαθρο τέτοιου εἴδους συναλλαγές δὲν μπορεῖ νὰ ἔχουν καλὴ ἔκβαση, μὲ ὄσες, τάχα καί, πνευματικὲς προφάσεις (ἐνδιαφέρον γιὰ ἄρση τοῦ σχίσματος, ἰκανοποίηση δικαιώματος τοῦ Οὐκρανικοῦ λαοῦ κοκ) καὶ ἂν σερβιριστοῦν στὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ! Διερωτῶμαι, ἂν ἡ Μόσχα συμμετεῖχε στὴν Κρήτη, πῶς θὰ συμβιβαζόταν ἡ συνείδηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ στὴν παράταση τοῦ σχίσματος; Δὲν θὰ ἀνησυχούσε, δὲν θὰ ἀλγοῦσε ὡς «Μητέρα Ἐκκλησία»; Ἡ, μήπως, θὰ συνέχιζε νὰ πολιτεύεται ὅπως τὰ προηγούμενα 25 χρόνια, μὴ ἐπεμβαίνοντας στὴν Οὐκρανία, γιατί στὴν Κρήτη θὰ εἶχε ἰκανοποιηθεῖ ἡ προκαθεδρία Του;

β) Ὅλες οἱ κατὰ τόπους Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες διαφωνοῦσαν κατηγορηματικὰ μὲ τὴ χορήγηση τῆς Αὐτοκεφαλίας. Πολλές, μάλιστα, ζήτησαν τὴ σύγκλιση Συνάξεως τῶν Προκαθημένων (π.χ. Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, Σερβίας, Ἐκκλησία Πολωνίας, Τσεχίας καὶ Σλοβακίας κ.ἄ.). Γιατί, λοιπόν, δὲν συνεκλήθη Σύναξη γιὰ νὰ συζητηθεῖ πανορθόδοξως τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ βέβαιες καὶ καταστροφικὲς συνέπειες γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ Ὀρθοδοξία;

Στ. 2. ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑΣ καὶ ΑΥΤΟΑΝΑΙΡΕΣΗ τοῦ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ Οὐκρανικὴ «αὐτοκεφαλία», δυστυχῶς, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο αὐτοαναίρεθη! Ἄλλα ἔλεγε καὶ μὲ θέρμη ὑποστήριζε ἐπὶ δεκαετίες στὶς Πανορθόδοξες

Διασκέψεις και τὰ ἀκριβῶς ἀντίθετα ἔκανε στὴν Οὐκρανία.

Ὅλες οἱ Πανορθόδοξες Διασκέψεις, ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ καὶ κανονολόγοι ποὺ εἶναι συνεργάτες καὶ στελέχη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀκόμα καὶ ὁ ἴδιος ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος μέχρι τὸν Ἀπρίλιο 2018 ὁμογνῶμως καὶ ὁμοφώνως διακήρυτταν ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ τάξη γιὰ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ «αὐτοκεφάλου» μιᾶς Ἐκκλησίας προβλέπει τὰ ἑξῆς:

1. Ἐκφραση ἐπιθυμίας καὶ ὑποβολὴ αἰτήματος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ποὺ θέλει τὴν αὐτοκεφαλία.
2. Σύμφωνη γνώμη τῆς μητέρας-Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσπᾶται ἡ αἰτούσα τὸ αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία.
3. Ὑπὸ τὴν εὐθύνη καὶ τὸ συντονισμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔναρξη ἐπαφῶν καὶ διαβουλεύσεων μὲ τὶς ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ συμφωνία πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν στὴν ἀπονομὴ τοῦ αὐτοκεφάλου.

Ὅπως καὶ στὸ ἀ΄ μέρος τῆς συμβολῆς μας ἔτσι καὶ σὲ αὐτὴ τὴν ἐνότητα, θὰ ἀξιοποιήσουμε τὰ κείμενα συνεργατῶν καὶ στελεχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου γιὰ τὸ ζήτημα τῆς διαδικασίας χορηγήσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου.

1. Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα καὶ μὲ πολὺ καλὴ τεκμηρίωση στὶς πηγές εἶναι ἡ σύντομη, ἀλλὰ περιεκτικὴ ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ Βλ. Φειδᾶ, Τὸ “αὐτοκέφαλον” καὶ τὸ “αὐτονόμον” ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἐν Ἱεροσολύμοις 1979, σσ. 30. Ἡ μελέτη αὐτὴ συνετάγη κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων κατὰ τὴν Προσυνοδικὴν περίοδον, ἔτυχε ἐγκρίσεως ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπεβλήθη «ὡς συμβολὴ» του στὴν Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου [25]. Λόγω τῆς σοβαρότητος τῆς μελέτης αὐτῆς παραθέτουμε ἐκτενῆ ἀποσπάσματα στὸ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄ τῆς παρούσης ἐργασίας σ. 44-48 μὲ τίτλον «Ὅταν ὁ καθηγητὴς Βλ. Φειδᾶς “προφήτευσεν” τὶς συνέπειες τοῦ Οὐκρανικοῦ “αὐτοκεφάλου”».

2. Ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, Βασ. Σταυρίδης σημειώνει: «Ὁ πατριάρχης ἔχει ὀρισμένα δικαιώματα: ... τῆς παροχῆς καὶ ἀναγνώσεως τοῦ αὐτονόμου, τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας εἰς ἐκκλησιαστικὰς περιοχὰς πρότερον τελούσας ὑπ’ αὐτὸν καὶ ἐχούσας τὰς πρὸς τοῦτο κανονικὰς προϋποθέσεις, κατόπιν τῆς ὁμοφώνου γνώμης τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» [26].

Δηλαδή, κατὰ τὸν Β. Σταυρίδην, οὐσιαστικὰ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἔχει ὑπὸ προϋποθέσεις τὸ δικαίωμα τῆς χορηγήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου. Καὶ οἱ προϋποθέσεις εἶναι σαφεῖς: α) Χορηγεῖται «εἰς ἐκκλησιαστικὰς περιοχὰς πρότερον τελούσας ὑπ’ αὐτὸν» καὶ β) «κατόπιν τῆς ὁμοφώνου γνώμης τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν». Δηλαδή, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἶναι Αὐτὸν ἐκφραστὴν τῆς «ὁμοφώνου γνώμης τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» καὶ ὄχι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποφασίζειν ἀντίθετα πρὸς τὴν «γνώμην τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν»!

3. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηνᾶς σὲ ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Πατριάρχην Βουλγαρίας Κύριλλον (27.7.1961) γράφει: «ἐν τῇ πεποιθήσει βεβαίως καὶ προσδοκίᾳ ὅτι ἐν τῇ ἀποφάσει ἡμῶν ταύτῃ ἔξομεν, κατὰ τὰ πρόσθεν γεγονότα ὁμογνῶμονας καὶ συμψήφους καὶ τοὺς λοιποὺς Μακαριωτάτους καὶ Τιμιωτάτους Πατριάρχας καὶ Προέδρους τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν» [27].

4. Ὁ Μητρ. Περγάμου Ἰωάννης (Ζηζιούλας) ὡς πρόεδρος τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Διάσκεψης (Γενεύη, 9-17.12.2009): «Ἐφ’ ὅσον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξασφαλίζει τὴν συναίνεσιν τῶν κατὰ Τόπους Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς λήψεως ἐγγράφου συναινέσεώς τους, δύναται νὰ ὑπογράψῃ μόνος του τὸν Πατριαρχικὸν Τόμον ... ἂν ὑπογράψῃ μόνον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸν Τόμον τοῦ Αὐτοκεφάλου οὐδὲν ἄλλως

υποβαθμίζεται ή πανορθόδοξος συναίνεσις, αφού κατά τά ἤδη ἀποφασισθέντα θά πρέπει ἐκ τῶν προτέρων νά ἔχη δοθῆ ἡ συναίνεσις πάντων τῶν προκαθημένων· καί φυσικά καί τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας-Μητροῦς... **Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἔχει συντονιστικόν ἔργον καί δύναται νά ἐκφράζη τήν γνώμην ὅλης τῆς Ὁρθοδοξίας. Καί τό κάνει αφού συνεννοηθῆ μέ τούς ἄλλους Προκαθημένους.** Αὐτό δέν ἔχει καμμία σχέση μέ παπικά πρωτεῖα. Ὁ Πάπας ἐκφράζει τήν γνώμην του, δέν ἐρωτάει τούς ἄλλους. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ζητεῖ νά ἐξασφαλίσῃ τήν γνώμην τῶν ἄλλων καί αὐτήν ἐκφράζει» [28]. Δυστυχῶς τίποτα ἀπό τὰ ἀνωτέρω δέν τήρησε ὁ πατριάρχης στοῦ Οὐκρανικό! Ἄν τά τηροῦσε δέν θά ὑπῆρχε κανένα ζήτημα...

5. Ἡ «Διορθόδοξη Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆ» (Σαμπεζύ, 9-17.12.2009) ἀναφορικά μέ τὸ ζήτημα «Τὸ Αὐτοκέφαλον καί ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ», «ἐνέκρινε τὸ κάτωθι κείμενον: 3γ) Ἐκφράζων τήν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας-μητροῦς καί τήν πανορθόδοξον συναίνεσιν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀνακηρύσσει ἐπισήμως τὸ αὐτοκέφαλόν τῆς αἰτησαμένης Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας. Ὁ Τόμος οὗτος ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συμμαρτυρούντων ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου» [29].

Τὸ γεγονός ὅτι, τελικά, τὸ ζήτημα τοῦ αὐτοκεφάλου δέν προωθήθηκε στὴν «Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος», διότι οἱ Ἐκκλησίες δέν συμφώνησαν στὸν τρόπο ὑπογραφῆς, δέν μειώνει τὴ σπουδαιότητά του, ὡς ἐγκριθέν κείμενο ποὺ ἐκφράζει τὴν πανορθόδοξη πράξη καὶ παράδοση.

6. Στὰ ἐπίσημα κείμενα («συμβολές») τοῦ ἰδίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σύμφωνα μέ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Ἑλβετίας Δαμασκηνὸ (Παπανδρέου)[30], «προβάλλεται ἡ κανονικὴ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς ἡ μόνη κανονικῶς καὶ «ἐκκλησιαστικῶς» κατωχυρωμένη διαδικασία ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου». Τὴν ἄποψη αὐτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ συμμερίστηκαν καὶ οἱ «συμβολές» τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ γιὰ τὶς Ἐκκλησίες τῆς Ρωσίας, καὶ τῆς Ρουμανίας «ἢ ὡς ἄνω κανονικὴ παράδοσις καὶ πράξις εἶναι ἐνδεικτικὴ βεβαίως τῆς ἀνάγκης συμφωνίας πασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ δέν ἀποτελεῖ ὅπωςδῆποτε καὶ τὴν ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διὰ τὴν μονομερῆ ὑπὸ τινὸς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἀνακήρυξιν τμήματος τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς ὡς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας» (σ. 131)

Ἐπίσης, συνεχίζει ὁ Μητρ. Δαμασκηνός, σύμφωνα μέ τὶς «συμβολές» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «ἡ κανονικὴ ἀρμοδιότης ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τινὸς ἀνήκει εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς τὴν Πανορθόδοξον Σύνοδον ἢ τουλάχιστον εἰς τὴν σύμφωνον ἀπόφασιν ἢ συναίνεσιν πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» (σ. 132).

Γιὰ τὶς ἴδιες Ἐκκλησίες (Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος) «ἡ κίνησις τῆς κανονικῆς διαδικασίας διὰ τὴν ἐκφρασιν τῆς συναιδέσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου ἀνήκει, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν βεβαίως τῆς ἐκδηλουμένης συμφωνίας τῆς ἐξ ἧς ἀποσπᾶται Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ συνδρομῆς τῶν λοιπῶν κανονικῶν ὄρων, εἰς τὸ τιμώμενον διὰ τῶν πρώτων ἐν τῇ κανονικῇ τάξει πρεσβειῶν τιμῆς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συμφώνως πρὸς τὴν ὁμόφωνον κανονικὴν παράδοσιν καὶ πράξιν» (σ. 132).

Ἀντίθετα στὶς «συμβολές» τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ρουμανίας «προβάλλεται ὡς δικαίωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἀποσπᾶται ἢ ὡς αὐτοκέφαλος ἀνακηρυσσομένη Ἐκκλησία νά κινή τὴν κανονικὴν διαδικασίαν ἐκ τῶν ὑστέρων συναιδέσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς

τὴν ἤδη ὑπ' αὐτῆς γενομένην ἀνακήρυξιν» (σ. 133).

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ διαδικασία ποὺ ἀκολουθήθηκε στὴν ἀνακήρυξη τοῦ οὐκρανικοῦ «αὐτοκεφάλου» δὲν εἶναι καθόλου συνεπῆς μὲ ὅσα ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν καὶ ἐνώπιον διορθοδόξων συναντήσεων πρέσβευε καὶ ὑποστήριζε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὡς ἐκκλησιαστικὴ πράξη καὶ παράδοση. Δυστυχῶς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο υἱοθέτησε στὴν πράξη τὴν πιὸ ἀκραία ἔκφραση τῶν προτάσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, τὶς ὁποῖες τότε, καταδίκασε...

Σημειώνουμε μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση: σὲ ὅλα τὰ ἐπίσημα κείμενα τόσο τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὰ στελέχη Του, ὅσο καὶ οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες ποὺ ὁμογνωμοῦν μὲ Αὐτὸ ὅταν ἀναφέρονται στὴν πανορθόδοξη συμφωνία ὡς προϋπόθεση *sine qua non* γιὰ τὴ χορήγηση αὐτοκεφαλίας, ἀναφέρουν ρητῶς ὅτι αὐτὴ ἦταν ἡ πράξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης. Δηλαδή, μὲ τὸ νὰ ἐξασφαλίσαι τὴν πανορθόδοξη συμφωνία τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πρὶν ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας, δὲν προβαίνει σὲ κάποια «παραχώρηση» ἢ «ἐκχώρηση δικαιώματός» Του στὴν κοινότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως κάποιοι ἐσφαλμένα ὑποστηρίζουν, ἀλλὰ ἐφαρμόζει τὴν οὐσία τοῦ συνοδικοῦ πολιτεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας, στὸ ὁποῖο ἐντάσσονται καὶ λειτουργοῦν τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» ποὺ Αὐτὸ διαθέτει [31].

Z. ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Κατόπιν ὅλων τῶν ἀνωτέρω τίθενται ὀρισμένα καίριας σπουδαιότητος ἐρωτήματα:

1. ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: Γιατί τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπέφυγε καὶ ἀποφεύγει τὴ διορθόδοξη συνεργασία καὶ σύμπραξη, τὴν ὁποία ζητοῦν ὅλοι οἱ προκαθήμενοι τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καὶ λύση τοῦ Οὐκρανικοῦ; Γιατί περιφρονοῦνται τόσο πολὺ οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθήμενοι; Γιατί δὲν ἔφερε τὸ Οὐκρανικὸ σχίσμα στὴν «Πανορθόδοξη» Σύνοδο τῆς Κρήτης γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ τὸ πρόβλημα τοῦ σχίσματος ἀπὸ κοινού; Γιατί δὲν συγκάλεσε Σύναξη Προκαθημένων; Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἔχει χαρακτηριστεῖ ὡς «ὁ Πατριάρχης τοῦ διαλόγου»! Γιατί στὸ Οὐκρανικὸ ἀρνεῖται τὸ διάλογο;

2. ΑΥΤΟΧΕΙΡΟΤΟΝΗΤΟΙ: Μὲ ποῖο κανονικὸ τρόπο θεραπεύθηκε (;) ἡ ἔλλειψη ἀποστολικῆς διαδοχῆς τῆς ὁμάδος τῶν αὐτοχειροτόνητων τοῦ Μακαρίου (περίπου τὸ 30% τοῦ συνόλου τῶν ἐπισκόπων τῆς νέας «αὐτοκέφαλης» Ἐκκλησίας!); Σὲ παρόμοια περίπτωση (παλαιοημερολογίτες στὶς ΗΠΑ) τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τοὺς (ἀνα)χειροτόνησε. Στὴν Οὐκρανία γιατί δὲν ἐφάρμοσε τὴν ἴδια κανονικῶς ἐνδεδειγμένη πρακτικὴ; **Ὅσες τοπικὲς Ἐκκλησίες ἀποδεχθοῦν τὰ τετελεσμένα, δὲν φρίττουν στὸ ἐνδεχόμενο, ἢ ὀρθότερα, στὴ βεβαιότητα, ὅτι θὰ ἀναγκαστοῦν κάποια στιγμή νὰ συλλειτουργήσουν μὲ ἀχειροτόνητους «ἐπισκόπους»** [32]; Δὲν τρέμουν οἱ συνειδήσεις τους; Ἐπισημαίνεται μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση ὅτι ὡς «αὐτοχειροτόνητους» τοὺς χαρακτηρίζει καὶ ὁ ἐκ τῶν κορυφαίων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ ἀείμνηστος Σάρδων Μάξιμος!

3. Ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀκόμα καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σὲ ἐπίσημα κείμενά Του καὶ σὲ μελέτες τὰ στελέχη Του ἔχουν δεχθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν κανονικὴ παράδοση, γιὰ τὴ χορήγηση αὐτοκεφαλίας εἶναι ἀπαραίτητη ἢ σύμφωνη γνώμη τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Στὴν παρούσα περίπτωση ὑπῆρξε πανορθόδοξη διαφωνία στὴν ἐπιλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ! Γιατί περιφρονήθηκε ἀπολύτως ἡ ἀντίθεση ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴ χορήγηση τοῦ αὐτοκεφάλου; Πῶς νομιμοποιεῖται ὁ Οἰκουμενικὸς νὰ ἐνεργεῖ ἀντίθετα καὶ ὑπὲρ ἄνω τῆς πανορθόδοξης συνειδήσεως;

4. Ἦταν εὐχάριστη καὶ κολακευτικὴ γιὰ τὴν εἰκόνα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τιμητικὴ γιὰ τὸ κῦρος τῆς Πρωτόθρονης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ τελετὴ «ἐνθρονίσεως» τοῦ Ἐπιφανίου (3.2.2019), κατὰ τὴν ὁποία ἀπουσίασαν ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες; Ποιὸς φταίει γιὰ τὸ κατάντημα αὐτό;

5. Ὑπάρχει ἱστορικὸ καὶ κανονικὸ προηγούμενο, ὅλες οἱ Τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι νὰ ἐπιμένουν νὰ μὴ δοθεῖ τὸ αὐτοκέφαλο καὶ ὁμως τὸ Πατριαρχεῖο νὰ προχωρεῖ στὴν χορήγηση;
6. Ὑπάρχει ἱστορικὸ καὶ κανονικὸ προηγούμενο ἀπόδοσης «αὐτοκεφαλίας», τὴν στιγμὴ ποῦ ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία, ἢ ἀναγνωρισμένη ἀπὸ ὅλες τὶς τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι μόνο αὐτὴ ὡς κανονικὴ, ὄχι μόνο δὲν τὸ ἐπιθυμεῖ ἀλλὰ κατηγορηματικὰ τὸ ἀρνεῖται καὶ δὲν συμμετέχει; Εἶναι δυνατὸν νὰ περιφρονηθοῦν ἐντελῶς οἱ 300.000 ὑπογραφεῖς[33] Οὐκρανῶν Ὁρθοδόξων ποῦ ἐπιδόθηκαν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὶς ὁποῖες ζητοῦσαν νὰ μὴν ἀποδοθεῖ αὐτοκεφαλία;
7. Ὑπάρχει ἱστορικὸ καὶ κανονικὸ προηγούμενο δημιουργίας ὡς «αὐτοκέφαλης» Ἐκκλησίας, μιᾶς ἄλλης «ἐκκλησίας», παράλληλα μὲ τὴν Ἐκκλησία ποῦ εἶναι ἀναγνωρισμένη ὡς κανονικὴ ἀπὸ ὅλες τὶς τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι;
8. Ὑπάρχει ἱστορικὸ καὶ κανονικὸ προηγούμενο ἓνα συνονθύλευμα καθηρημένων, αὐτοχειροτόνητων, σχισματικῶν μὲ μία πράξη νὰ ἀποκαθίσταται, νὰ συγκροτεῖται σὲ «ένωτικὴ σύνοδο» καὶ ταυτόχρονα νὰ λαμβάνει «αὐτοκεφαλία» - ἀξιοζήλευτη ὡς fast track διαδικασία! - ἐνῶ οἱ κανονικοὶ ἐπίσκοποι, ποῦ συγκροτοῦν κανονικὴ Σύνοδο ἢ ὁποῖα ἐκφράζει τὴν κανονικὴ Ἐκκλησία νὰ περιφρονοῦνται ἐντελῶς;
9. Τί ἐχέγγυα ἀξιοπιστίας, σοβαρότητας καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἠθους παρέχουν σχισματικοὶ καὶ αὐτοχειροτόνητοι, ὥστε ἀμέσως μόλις «ἀποκαταστάθηκαν» (;) στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία νὰ ἐξυψωθοῦν καὶ νὰ τιμηθοῦν μὲ αὐτοκεφαλία; Γιατί τόση πρεμούρα καὶ βιασύνη γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς ὕψιστης ἐκκλησιαστικῆς βαθμίδας; Ἄν ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη ἀπὸ τὴν ἀποστολική, ἀκόμα, ἐποχὴ θέλει τὸν ἐπίσκοπον «μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἐξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου». (1 Τιμ. 3, 6-7) πῶς μᾶλλον κινδυνεύουν ἀπὸ «τύφο» καὶ «ὄνειδισμὸν... καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου» αὐτοὶ ποῦ ἀνατράφηκαν καὶ ἀνδρώθηκαν ἐκκλησιαστικὰ καὶ πνευματικὰ σὲ σχίσμα (25ετές σχίσμα!) καὶ σὲ σχῆμα «χειροτονήθηκαν»; Οὔτε τυπικὴ συγγνώμη δὲν ζήτησαν! Δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ ὑπάρξουν οἱ κίνδυνοι ποῦ θέλουν νὰ προλάβουν οἱ ἱεροὶ κανόνες (Ἀποστολικὸς-80 «Τὸν ἐξ ἐθνικοῦ βίου προσελθόντα, καὶ βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαύλης διαγωγῆς, οὐ δίκαιόν ἐστι πάραυτα προχειρίζεσθαι ἐπίσκοπον· ἄδικον γάρ, τὸν μηδέπω πείραν ἐπιδειξάμενον, ἐτέρων εἶναι διδάσκαλον», βλ. καὶ Α-2, Λαοδικεῖας-3, Ἀγ. Κυρίλλου-4); Γιατί τὸ Πατριαρχεῖο ἔσπευσε ἀμέσως νὰ τοὺς χορηγήσει τὴν ὕψιστη ἐκκλησιαστικὴ βαθμίδα τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ δὲν τοὺς ἄφησε γιὰ λίγο καιρὸ ἐν ὑποταγῇ ὑπὸ τὸ ὠμοφόριό Του ὥστε ἀσκούμενοι στὴν ὑπακοή καὶ τὴν ταπείνωση νὰ ἀναρρώσουν πνευματικὰ ἀπὸ τὸ σχίσμα, νὰ καλλιεργήσουν ἐκκλησιαστικὸ ἠθος ἀποτινάσσοντας τὸν ἐγωισμό, τὴ γεννεσιουργὸ αἰτία τοῦ σχίσματος; Μήπως οἱ ἐνδιαφερόμενοι πρῶην (;) σχισματικοὶ δὲν τὸ δέχθηκαν; Ἀλλὰ τότε δὲν ἀξίζουν τὴν τιμὴ τῆς Αὐτοκεφαλίας!
10. Εἶναι δυνατὸν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρωτεργάτες τοῦ «αὐτοκέφαλου» νὰ χαίρονται καὶ νὰ καυχῶνται ἐν Κυρίῳ γιὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ-ἐκκλησιολογικὸ ἠθος τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἐξύψωσαν σὲ «προκαθήμενο»; Ἐνδεικτικὸ: **Δέκα μέρες μετὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ «Τόμου» ὁ νέος «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος μαζί μὲ τὸν πρόεδρο Ποροσένκο ἔκαναν τὰ ἀποκαλυπτήρια μνημείου πρὸς τιμὴν τοῦ καθηρημένου ἱερέα, αὐτοχειροτόνητου «ἀρχιεπισκόπου», καὶ αὐτοανακηρυγμένου «Μητροπολίτου Κιέβου» Vasyl Lypkivsky;** Τέτοιο ἐκκλησιαστικὸ ἠθος! Ἀναλυτικότερα βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β' (σ. 49-55) τῆς παρουσίας ἐργασίας.
11. Ἐφ' ὅσον ὁ ἀναγνωριζόμενος ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι κανονικὸς Μητροπολίτης Κιέβου Ὀνούφριος δὲν ἐκοιμήθη, δὲν παραιτήθηκε, δὲν ἀπουσίασε ἀδικαιολόγητα ἐξάμηνο ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του, δὲν καταδικάστηκε γιὰ κανονικὸ παράπτωμα, πῶς ἐκλέγεται ὡς

«Μητροπολίτης Κιέβου» κάποιος άλλος επίσκοπος; Δεν απαγορεύεται αυτό από τον ΑΒ-16 που διακελεύει «Διὰ τὰς φιλονεικίας τε καὶ ταραχάς, τὰς ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ συμβαινούσας, καὶ τοῦτο ὀρίσαι ἀναγκαῖόν ἐστι· τό, μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἧς ἔτι ὁ προεστὼς ζῆ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰμὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέρασ ἀγεσθαι, εἴθ' οὕτω, μετὰ τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προβιβάζεσθαι»;

12. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους τῆς κανονικῆς καὶ ἀναγνωρισμένης ἀπὸ ὁλόκληρῆ τὴν Ὁρθοδοξία Ἐκκλησίας: ἀφοῦ δὲν παραιτήθηκαν, δὲν ἀπεβίωσαν, δὲν καταδικάστηκαν, πῶς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναγνώρισε στὴ θέση τους ἄλλους ἐπισκόπους καὶ μάλιστα, πρώην (;) σχισματικούς;

13. Βάσει ποίας κανονικῆς διατάξεως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης [34] ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἀναγνωριζόμενο ἀπὸ ὅλη τὴν Ὁρθοδοξία ὡς κανονικὸ «Μητροπολίτη Κιέβου» νὰ πάψει νὰ ἀποκαλεῖται μὲ τὸν κανονικὸ του τίτλο, τὸν ὁποῖο ἀναγνωρίζουν ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες;

14. Ἀκόμα καὶ ἂν ὑποθέσουμε ὅτι μὲ τὴν προβλεπόμενη κανονικὴ διαδικασία ἀποκαταστάθηκαν οἱ σχισματικοὶ τοῦ Φιλαρέτου, ἐν οἷς καὶ ὁ νέος «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος, πῶς ἀνυψώθηκε ἀμέσως σὲ Μητροπολίτη Κιέβου περιφρονώντας τὸν κανονικῶς κυρίαρχο Μητροπολίτη Ὀνούφριο; Δεν πρόκειται γιὰ σαφῆ περιφρόνηση τοῦ Α-8 ὁ ὁποῖος ἀπαγορεύει τὴν τοποθέτηση τῶν πρώην σχισματικῶν ἐπισκόπων σὲ θέσεις τοῦ ὑπάρχουν κανονικοὶ ἐπίσκοποι;

15. «ΕΝΩΤΙΚΗ» ΣΥΝΟΔΟΣ: Πόσο «ένωτικὴ» ἦταν ἡ σύνοδος τῆς 15.12.18 στὸ Κίεβο ὅταν δὲν συμμετεῖχε οὔτε ἓνας ἐπίσκοπος τῆς πανορθόδοξως ἀναγνωρισμένης ὡς μοναδικῆς κανονικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας (μὲ 90 ἐπισκόπους, 12.500 ἱερεῖς, 5.000 μοναχοὺς καὶ ἑκατομμύρια πιστοὺς); Σημειώνεται ὅτι οἱ δύο ἐπίσκοποι τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας (Βίνιπσας Συμεὼν καὶ Περιεσλάβ Ἀλέξανδρος) εἶχαν τὴν παραμονὴ τῆς «συνόδου» “μεταπηδήσει” στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου [35].

16. Κατὰ πόσο εἶναι σύμφωνη μὲ τοὺς ἱεροὺς κανόνες ἢ ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ δεχθεῖ ἀρχιερεῖς ἄλλης Ἐκκλησίας ἄνευ ἀπολυτηρίου γράμματος καὶ χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ κυρίαρχου-κανονικοῦ Πατριάρχου τους; Οἱ κανόνες Ἀποστολικὸς-14, -15, Α-16, Σαρδικῆς-15, Καρθαγένης -63(54) τὸ ἀπαγορεύουν κατηγορηματικά.

17. Βάσει ποίου κανόνα μία Αὐτόνομη Ἐκκλησία, μὲ ἰδιαίτερα ἔντονη ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ (χιλιάδες ἐνορίες, χιλιάδες μοναχοὺς καὶ ἑκατομμύρια πιστῶν), ποὺ μέχρι σήμερα ἀναγνωριζόταν ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ὅτι αὐτὴ καὶ μόνο αὐτὴ ἐκφράζει τὸ σύνολο τῶν Ὁρθόδοξων τῆς Οὐκρανίας, «ἐξαφανίζεται» ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸ χάρτη γιὰ νὰ δημιουργηθεῖ χώρος νὰ ἰδρυθεῖ μία «νέα» Ἐκκλησία;

18. Βάσει ποίου κανόνα μία κανονικὴ Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται νὰ συμμετάσχει στὴν ἴδρυση μιᾶς «ἄλλης» Ἐκκλησίας; Βάσει ποίου κανόνα μία κανονικὴ Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται νὰ ζητήσῃ αὐτοκεφαλία παρὰ τὴ θέλησή της; Καὶ ἂν δὲν συμμορφωθεῖ μὲ τὶς ἀνωτέρω ἐπιταγὲς χάνει τὸ status της καὶ ὑποβιβάζεται σὲ «ἐθνικὴ» Ἐκκλησία ποὺ καλύπτει τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες μόνο τῶν ρωσόφωνων, ρωσόφιλων κοκ καὶ ὄχι ὅλων τῶν πιστῶν; Αὐτὴ τὴ στρεβλὴ «ἐκκλησιολογία» δὲν μαχόταν ἐπὶ δεκαετίες ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος στὴ Διασπορά; Δεν εἶναι προκλητικὴ ἀσυνέπεια, ἐπειδὴ αὐτὸ βολεύει στὴν Οὐκρανία, σ' αὐτὸ νὰ στηριχθεῖ, τὸ ὁποῖο μέχρι χθὲς καταδίκαιζε;

19. Κατὰ πόσο νομιμοποιεῖται ἀπὸ κανονικῆς ἀπόψεως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης νὰ ἐνεργεῖ ἐκκλησιαστικὲς πράξεις ὑπερορίως (σὲ κανονικὸ ἔδαφος ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας [36]); Ἄν αὐτὸ δὲν εἶναι εἰσπήδηση, τότε, τί εἶναι;

20. ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ἢ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ; Ὁ Οἰκουμενικὸς στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Μητροπολίτη Κιέβου Ὁνούφριο (τῆς 12.10.2018) γράφει ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο «ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως, ἵνα ἀπονείμῃ καθεστῶς αὐτοτελοῦς ἐσωτερικῆς διαρθρώσεως, ἣτοι «αὐτοκεφαλίαν», εἰς τὸ κράτος τῆς Οὐκρανίας» [37]! **Ἀπὸ πότε τὸ «αὐτοκέφαλο» χορηγεῖται στὸ κράτος καὶ ὄχι στὴ Ἐκκλησία;** Ἦταν λάθος ποὺ διέλαθε ἢ μήπως, δείχνει τὸ βαθμὸ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ ἀδιεξόδου των ἐνεργειῶν τοῦ Φαναρίου; Σημειώνουμε μὲ ἔμφαση τὸ αὐτονόητο: τὸ Αὐτοκέφαλο δίδεται στὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ ὄχι στὸ ἀνεξάρτητο κράτος! Ἀλλὰ ποιά ἦταν ἡ Ἐκκλησία στὴν Οὐκρανία; Τὸ συνονθύλευμα καθηρημένων, αὐτοχειροτόνητων καὶ σχισματικῶν ἢ ἡ ὑπὸ τὸν Ὁνούφριο κανονικὴ Ἐκκλησία; Μὰ αὐτὴ ὄχι μόνον δὲν ζήτησε ἀλλὰ μὲ κάθε τρόπο τὴν ἀρνήθηκε καὶ δήλωσε ὅτι δὲν θὰ συμπράξει!

21. Ἐπιτρέπεται γιὰ τὴ χορήγηση αὐτοκεφαλίας ἢ κρατικὴ ἐξουσία νὰ ἔχει τὸν κύριο λόγο καὶ τὴν πρωτοβουλία, πολλῶ μᾶλλον νὰ συνεννοεῖται μὲ τὴν ἀρμόδια ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ ἐρήμην καὶ ἀντίθετα στὴ βούληση τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας; Ὅταν μάλιστα ὁ Πρόεδρος εἶναι Οὐνίτης καὶ οἱ δημοσκοπήσεις γιὰ τὶς ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς 31 Μαρτίου 2019 τὸν ἔχουν στὸ 13%. Μήπως τὸ «αὐτοκέφαλο» ἐργαλειοποιήθηκε ὡς bonus στὸν δυτικόφιλο (καί, φυσικά, ἀντιρῶσο) πρόεδρο γιὰ τὶς ἐκλογές, ὅπως κατήγγειλε ἡ πρῶην πρωθυπουργὸς Γιούλια Τιμοσένκο[38];

22. ΣΥΝΕΠΕΙΑ ἢ ΚΑΙΡΟΣΚΟΠΙΣΜΟΣ; Ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνέπεια τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, νομίζουμε, ἐπιβάλλει νὰ ἐφαρμόζονται παντοῦ οἱ ἴδιοι κανόνες. Μήπως, λοιπόν, προτίθεται ὁ πατριάρχης νὰ παραχωρήσει Αὐτοκεφαλία στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ὑφίσταται τὸ ἀπαράδεκτο ἀπὸ κανονικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως στὴν ἴδια πόλη νὰ ἔχουμε 10 δικαιοδοσίες μὲ 10 ἐπισκόπους ἢ ἐπὶ τὸ ὀρθότερον “φυλάρχους” (ὁ καθένας γιὰ τὴ φυλὴ του)! Αὐτὴ ἡ ντροπὴ δὲν θὰ σταματήσει μὲ τὴν αὐτοκεφαλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς; Γιατί δὲν τὴν παραχωρεῖ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο;

23. **Ἄν ἡ Οὐκρανία μὲ 30 χρόνια ἀνεξαρτησίας δικαιούται νὰ ἔχει μία αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία, ἢ Ἑλλάδα μας μὲ 200 χρόνια ἀνεξαρτησίας γιατί δὲν δικαιούται νὰ ἔχει σὲ ὀλόκληρη τὴν ἐπικράτειά της αὐτοκεφαλία;** Γιατί πρέπει νὰ ἔχει 4-5 ἐκκλησιαστικὰ καθεστῶτα; Μήπως τὸ «τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἀξιοματικόν ἀπόφθεγμα: «τά ἐκκλησιαστικά καὶ μάλιστα τά περὶ τῶν ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατεῖαις τε καὶ διοικήσεσι συμμεταβάλεσθαι εἴωθεν» [39] καὶ οἱ Δ-17, Στ-38 ἰσχύουν μόνον γιὰ τὴν Οὐκρανία καὶ ὄχι γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας;

24. Μήπως νὰ περιμένουμε λόγῳ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν ἐπούλωση τῶν σχισμάτων νὰ παρέμβει τὸ Φανάρι γιὰ νὰ ἐκλείψει τὸ παλαιοημερολογιακὸ σχῆμα, ποὺ ταλαιπωρεῖ πολλὰ συνειδήσεις ὄχι μόνον στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ στὴ Διασπορά, ἀκόμα καὶ στὶς ἱεραποστολικὲς Μητροπόλεις τῆς Ἀφρικῆς;

25. ΕΚΔΙΚΗΣΗ στὴ ΜΟΣΧΑ: Ὅρισμένοι ποὺ θέλουν νὰ δικαιώσουν τὶς ἐπιλογές τοῦ Φαναρίου, μὴ ἔχοντας πειστικὰ ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὰ ἀδικαιολόγητα προβάλλον τὴν «ἀλαζονεία», τὶς «ἀντιεκκλησιαστικὲς ἐνέργειες», τὶς «ἀταξίες» τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου, λέγοντας ὅτι ἔτσι θὰ ταπεινωθεῖ καὶ θὰ καταλάβει ποιὸς εἶναι «Πρῶτος» στὴν Ὁρθοδοξία! Διερωτῶμαι ὅμως: Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθεῖ συμμόρφωση τῶν «ἀτακτούντων» ὅταν ἡ Κωνσταντινούπολη στὸ συγκεκριμένο μεῖζον θέμα ἐνεργεῖ τόσο ἀντικανονικὰ καὶ ἀντιεκκλησιαστικὰ περιφρονώντας τὴν διορθόδοξη (ἐπι)κοινωνία; Καὶ γενικότερα, εἶναι δυνατὸν ἢ περιφρόνηση καὶ ἢ παραβίαση τῶν ἱερῶν κανόνων νὰ ὀδηγήσει σὲ πραγματικὲς καὶ μόνιμες λύσεις σὲ ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα; Καὶ σὲ τελικὴ ἀνάλυση: ὅ,τι πρόβλημα καὶ νὰ ἔχεις μὲ τὴ Μόσχα πῶς ἀκυρώνεις μιὰ ὀλόκληρη Σύνοδο 90 ἐπισκόπων ὡς ἀντικανονικὴ; Εἶναι ἐκκλησιαστικὸς τρόπος αὐτὸ;

26. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΘΝΟΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ: Κατὰ πάντα σεβαστὸς ἐπίσκοπος, προσπαθώντας νὰ δικαιολογήσει ἢ μᾶλλον νὰ μειώσει τὴν εὐθύνη τοῦ Φαναρίου περιέγραφε μὲ ἔντονο τρόπο τὴς ἀπρεπεῖς ἐνέργειες τῆς Μόσχας στὴ διορθόδοξη συνεργασία (π.χ. αἴτημα γιὰ Μετόχι στὴν Ἀθήνα κλπ) καὶ κατέληξε: «δὲν μπορῶ ὡς Ἑλληνας Ἱεράρχης νὰ δεχθῶ νὰ πάρουν οἱ Ρῶσοι τὰ πρωτεῖα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο!»! Θὰ μποροῦσα νὰ συμφωνήσω - ἂν καὶ μέσα μου μοῦ φωνάζει ἔντονα ὁ Ἀπόστολος «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος καὶ Ἑλλην... πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», ὅμως, τέλος πάντων...- ἀλλὰ εἶναι ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτρεπτὸ νὰ παραβιάζονται θεμελιώδεις κανονικὲς ἀρχές τοῦ Ὁρθοδόξου πολιτεύματος καὶ ἐμεῖς νὰ τὸ ἀνεχόμεστε γιὰ νὰ ἀποτρέψουμε τὴν ... κάθοδο τῶν Ρῶσων; Ἡ, εἶναι δυνατὸν περιφρονώντας τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ πανορθόδοξη συνειδηση νὰ ἔχουμε εὐλογία καὶ χάρη Θεοῦ ὥστε νὰ μὴ χάσουμε τὸ Πατριαρχεῖο; Ξεχνᾶμε ὅτι «οἱ κανόνες ἐκδικοῦνται»; Καὶ σὲ τελικὴ ἀνάλυση: Μήπως ἔθνοφυλετιστὲς δὲν εἶναι μόνο οἱ Ρῶσοι, ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς;

27. ΚΥΡΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ: Ποιὸς σὺφρονας ἄνθρωπος πιστεύει εἰλικρινὰ ὅτι μὲ τὸ χειρισμὸ Του στὸ Οὐκρανικὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔχει αὐξήσει τὴν ἐκτίμηση καὶ τὸ σεβασμὸ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πιστῶν σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο; Προφανῶς, δὲν ἀναφέρομαι στοὺς πολιτικοὺς καὶ στὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Δύσης . ἐκεῖ σίγουρα ἀνέβηκαν οἱ “μετοχές” Του. Εἶναι δυνατὸν ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνειδηση νὰ ἀναπαύεται σὲ συμπεριφορὰ πού περιφρονεῖ τὴν ὁμοφωνία ὄλων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ δημιουργεῖ δυσεπίλυτα προβλήματα στὴν Ἐκκλησία; Μὲ αὐτὴ τὴν ἀντι-συνοδικὴ συμπεριφορὰ δὲν κινδυνεύουν τὰ ἴδια τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται καὶ λειτουργοῦν μόνο στὸ συνοδικὸ περιβάλλον; Εἶναι στὴν περίπτωσι τοῦ Οὐκρανικοῦ ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος συντονιστὴς καὶ ἐκφραστὴς τῆς πανορθόδοξης ἐνότητος; Τί συντόνισε; Τί ἐξέφρασε;

28. ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΟΥΚΡΑΝΙΚΟΥ; Ἀλήθεια, ποιὸς σοβαρὸς ἄνθρωπος πιστεύει ὅτι μὲ τοὺς χειρισμοὺς τοῦ Φαναρίου καὶ τὴ χορήγηση “αὐτοκεφαλίας” λύθηκε τὸ πρόβλημα καὶ ἐνώθηκε ἡ Ὁρθοδοξία ἐν Οὐκρανίᾳ; Εἶναι δυνατόν, χωρὶς εἰλικρινὴ μετάνοια νὰ ὑπάρχει λύσι τέτοιων ζητημάτων;

Τὰ πρῶτα στοιχεῖα μόνο ἐνθαρρυντικὰ δὲν εἶναι:

i. ΑΠΟΥΣΑ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ: Μία αὐτοκεφαλία πού ἔγινε ἡ αἰτία νὰ διασπαστεῖ ἡ ἐνότητι τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι κακοκεφαλία! Συνεπῶς εἶναι φυσικὸ ἡ ἐνθρόνισι τοῦ νέου «προκαθημένου» Ἐπιφανίου (3.2.19) νὰ ἦταν ἀξιοθρήνητη! Κανένας Πατριάρχης, κανένας Ἀρχιεπίσκοπος, κανένας ἐκπρόσωπος ἄλλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας! Κανένας ἐκπρόσωπος τοῦ Ἁγ. Ὁρους! Ἡ παρουσία ἐνδὸς ἡγουμένου ὄχι ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἱ. Κοινότητος καθιστᾷ ἐντονότερη τὴν ἀγιορειτικὴ ἀπαξίωσι στὴν αὐτοκεφαλία. Ἡ δὲ ξαφνικὴ ἀσθένεια τοῦ ἐτέρου ἡγουμένου καὶ τελικὰ ἡ μὴ συμμετοχὴ του στὴν ἐνθρόνισι, ἀλήθεια, πῶς ἐξηγεῖται; Τί ἦταν αὐτὸ πού ὁδήγησε τὸν Γέροντα Ἐφραῖμ νὰ ὑποστεῖ καρδιακὸ ἐπεισόδιο;...

ii. ΑΠΟΥΣΑ Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: Μία αὐτοκεφαλία πού δὲν ἀφορᾷ στὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησία εἶναι κακοκεφαλία! Ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν “ἐνωτικὴ” σύνοδο τῆς 15.12.2018, καὶ τὴν «ἐνθρόνισι» ἡ κανονικὴ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας (μὲ τοὺς 90 ἐπισκόπους, 12.000 ἱερεῖς, 250 μοναστήρια, 5.000 μοναχοὺς καὶ ἑκατομμύρια πιστοὺς). Εἶναι προφανὲς τὸ ἔλλειμμα τῆς “ἐνωτικῆς” συνόδου καὶ τῆς «αὐτοκεφαλίας».

iii. ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΔΕΝ ΕΝΩΘΗΚΑΝ! Τραγικότερο εἶναι ὅτι καὶ οἱ ἴδιοι οἱ συμμετέχοντες στὴν “ἐνωτικὴ” σύνοδο οὐσιαστικὰ δὲν “ἐνώθησαν”. Εἶναι ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Μακάριος Μαλέτιτς (ὁ ἡγέτης τῆς μίας σχισματικῆς ὁμάδας, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται 15 περίπου “ἐπίσκοποι” τῆς νέας ἐκκλησίας) μόλις μία ἑβδομάδα μετὰ τὴ χορήγηση τοῦ «Τόμου Αὐτοκεφαλίας» ἀρνήθηκε νὰ παραλάβει ἀπὸ τὸ δῆμαρχο τῆς

πόλεως Λβιβ τιμητική διάκριση διαμαρτυρόμενος, διότι ή ίδια τιμητική διάκριση θα δινόταν και στον Φιλάρετο Ντενισένκο (ήγέτη τής άλλης σχισματικής ομάδας με 35 επισκόπους), ό όποιος, κατά τον Μακάριο «δέν κάνει ύπακοή στον Πατριάρχη Βαρθολομαίο»[40]! Σκεφτείτε αγάπη που έχουν οί δύο πρωτοπόροι τής αύτοκεφαλίας... Κατά τά άλλα, ύποτίθεται ότι και οί δύο – Μακάριος και Φιλάρετος – ένωθηκαν στη «ένωτική» σύνοδο και δημιούργησαν τή «νέα» έκκλησία που θα θεραπεύσει τó σχίσμα!

iv. Έπί πλέον, ό Μακάριος σέ δήλωσή του στο επίσημο site τής Μητροπόλεως Λβιβ δικαιολόγησε τίσ άπουσίες τών άρχηγών τών ομάδων (τή δική του και του Φιλάρετου) από τήν Κωνσταντινούπολη, στίς 6.1.19, κατά τήν παραλαβή του «Τόμου», διότι ό «επίτιμος Πατριάρχης» Φιλάρετος δέν ήθελε με κανένα τρόπο να άπεκδυθεί τó πατριαρχικό κουκούλιο (σύμβολο ότι παραμένει ακόμα «Πατριάρχης Κιέβου»!). Έτσι, τó Οίκουμενικό Πατριαρχείο δέν επέτρεψε και στους δύο ήγέτες να παραστούν στην Κωνσταντινούπολη [41]!

v. Είμαι προφανές ότι για τόν ίδιο λόγο δέν συμμετείχε ό Φιλάρετος και στην ένθρόνιση του Έπιφανίου (3.2.19), διότι διεκδικεί ακόμα τόν τίτλο του «Πατριάρχου Κιέβου» και, φυσικά, άπαιτεί να φορά και τó πατριαρχικό κουκούλι! Κάτι τέτοιο, άσφαλώς, δέν μπορούσε να γίνει άποδεκτό από τους ύπόλοιπους και τόν εκπρόσωπο του Πατριάρχου, τόν Μητρ. Γαλλίας Έμμανουήλ. Έτσι, ό Φιλάρετος απέκτησε “διπλωματική” άσθένεια και δέν παρέστη στην ένθρόνιση...

vi. Έπιπλέον δέ, **ένδεικτική του έκκλησιαστικού ήθους του Φιλάρετου είναι ή άπαίτησή του να μνημονεύεται και αυτός πριν από τόν νέο «προκαθήμενο» ως «Πατριάρχης Ούκρανίας»!** Άλλά τί καλύτερο μπορούσε να περιμένει κανείς από άμετανόητο σχισματικό; Μήπως να έπιδειξει πνεύμα ταπείνωσης και ύποταγής;

vii. Ό Φιλάρετος είχε συμφωνήσει στην “ένωτική” σύνοδο τής 15.12.18 ότι θα διαλύσει τή σχισματική ομάδα του και θα ένταχθεί στη νέα έκκλησία. Και όμως, κάποιες ένορίες, κυρίως στη δυτική Ούκρανία, που έφυγαν από τήν κανονική Έκκλησία, οί ναοί τους καταγράφηκαν ως περιουσία τής ομάδας του Φιλάρετου και όχι τής νέας έκκλησίας!

viii. Ό νέος «Μητροπολίτης Κιέβου» Έπιφάνιος στίς πρώτες του δηλώσεις, πριν καλά-καλά ένθρονιστεί δήλωσε ότι σύντομα, μετά τήν άναγνώρισή του από τίσ άλλες Όρθόδοξες Έκκλησίες θα λάβει και... πατριαρχική άξία [42]! Καθόλου παράξενο! Κατά πνεύμα υίος και άκόλουθος του Φιλάρετου! Άλλωστε, σχίσμα σημαίνει έγωισμός και τυφος και σκοτασμός του νοϋ ώστε να μη μπορεί να διακρίνει κανείς τήν κατάστασή του! Τώρα που ή ομάδα του “δικαιώθηκε” από τó Φανάρι με τήν αναγόρευσή του σε «προκαθήμενο», γιατί να μη θέλει να γίνει και Πατριάρχης; Είμαι πλέον ή βέβαιο ότι πολύ σύντομα θα δημιουργήσουν προβλήματα ακόμα και στο Φανάρι...

ix. Πάντως, είναι ένδεικτικές τής «όμηρείας» στην όποία έχει περιέλθει ή Κωνσταντινούπολη από τó ήθος του Φιλάρετου είναι οί δηλώσεις του πρώην Έξάρχου του Οίκουμενικού Πατριαρχείο στο Κίεβο, Έπισκόπου Παμφύλου Δανιήλ [43]: «ή Κωνσταντινούπολη γνωρίζει ότι ό Φιλάρετος αύτοαποκαλείται Πατριάρχης, αλλά δέν ένοχλείται, καθώς τó χρησιμοποιεί μόνο έντός τής Ούκρανίας». Έπίσης, «τó Οίκουμενικό Πατριαρχείο δέν ένοχλείται από τίσ δηλώσεις του επίτιμου “Πατριάρχη” Φιλάρετου, ό όποιος δηλώνει πως θα συνεχίσει να ήγείται τής νέας Έκκλησίας μαζί με τόν Μητροπολίτη Έπιφάνιο... Έμεις τόν άποκαλούμε πρώην Μητροπολίτη Κιέβου. Από σεβασμό στην ήλικία του και τήν πρόσφορά του στην Έκκλησία (σημ. συντ: είναι δυνατόν;!), μπορεί να διατηρήσει τόν τίτλο του και να φορά τó Πατριαρχικό Κουκούλι μέσα στην Ούκρανία, αλλά για τόν κόσμο είναι ό πρώην Μητροπολίτης Κιέβου». Νομίζουμε τά σχόλια είναι περιττά...

χ. ΔΙΩΞΗ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ: Ἡ πλήρης ἀποτυχία τοῦ ἐγχειρήματος «Οὐκρανικὸ αὐτοκέφαλο» καταδεικνύεται μὲ τὸν πλέον ἀναντίρρητο τρόπο ἀπὸ τὴς ἐναντίον τῆς κανονικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας μεθοδεύσεις καὶ διώξεις τῶν κρατικῶν καὶ παρακρατικῶν μηχανισμῶν [44]!

Εἶναι ἀξιοπρόσεκτο ὅτι μιὰ χώρα ποὺ ἡ ἡγεσία τῆς ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι προσανατολισμένη καὶ θέλει νὰ ἐφαρμόσει δυτικὲς πολιτικὲς πρακτικὲς, ὅπως τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης καὶ λατρείας, τοῦ ἐλεύθερου θρησκευτικοῦ αὐτοπροσδιορισμοῦ ἢ ἀκόμα καὶ τοῦ διαχωρισμοῦ κράτους-ἐκκλησίας νὰ ὑποχρεώνει μὲ νόμο τὴν κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ ἀλλάξει τὸ ὄνομά της καὶ νὰ ὀνομάζεται στὸ ἐξῆς ὅπως ἡ κρατικὴ ἐξουσία ἐπιθυμεῖ! Μάλιστα ἡ Οὐκρανικὴ Κυβέρνηση δημοσίευσε κατάλογο 819 σελίδων [45] ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει ὀνομαστικὰ τὰ περίπου 12.000 Νομικὰ Πρόσωπα (ἐνορίες, μονές) ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ ὑπαχθοῦν στὴ νέα “αὐτοκέφαλη” ἐκκλησία καὶ ἀνήκουν στὴν κανονικὴ Ἐκκλησία! Ὁ νόμος προβλέπει, ὅπως θριαμβευτικὰ δήλωσε ὁ Φιλάρετος [46], ὅτι σὲ περίπτωση μὴ συμμόρφωσης θὰ χάσουν τὴ νομικὴ τους ὑπόσταση, θὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν γιὰ τὴν Οὐκρανικὴ πολιτεία! Ἄμεση συνέπεια: ἀπώλεια τῆς περιουσίας τους (ναοὺς, μονές) καὶ μὴ νομιμοποίηση τῶν ἐκπροσώπων τους (κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν) νὰ διαχειρίζονται τὴς εἰσφορὲς τῶν πιστῶν τους. Οὐσιαστικὰ στὸν 21ο αἰ. στὴν Οὐκρανία θὰ ἔχουμε ἐπανάληψη τῶν διωγμῶν τῆς κομμουνιστικῆς περιόδου.

xi. Εἶναι προφανές, ὅτι ὁλος αὐτὸς ὁ διωγμὸς γίνεται μὲ τὴς εὐλογίες καὶ τὴν παρότρυνση ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν ἐν Οὐκρανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Μόνο μὲ βία μποροῦν νὰ ἐπιβάλουν τὴν «αὐτοκεφαλία»! Δυστυχῶς, ἐνῶ ἡ νομοθεσία αὐτὴ συναρτᾶται ἄμεσα μὲ τὸ ἀποδοθὲν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη “αὐτοκέφαλο” δὲν ὑπῆρξε καμία συγκεκριμένη ἀντίδραση ἐκ μέρους τῆς «Μητέρας Ἐκκλησίας» ἐναντίον τῆς νομικῆς δίωξης.

Ἡ ἀποτυχία τῆς νέας “αὐτοκέφαλης” ἐκκλησίας καθίσταται πρόδηλη ἀπὸ τὰ ἐναντίον τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας κρατικὰ μέτρα. Εἶναι ὅμως δυνατὸν μὲ τέτοια μέσα νὰ ἐπιβληθεῖ τὸ “αὐτοκέφαλο”; Παρουσίαζαν ὅτι ἡ νέα “αὐτοκέφαλη ἐκκλησία” θὰ γινόταν μετὰ βαΐων καὶ κλάδων ἀποδεκτὴ, ὅτι ἀναμενόταν μετὰ πόθου καὶ προσδοκιῶν ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ Οὐκρανικοῦ λαοῦ. Μάλιστα, “ἀξιόπιστες δημοσιογραφικὲς πληροφορίες”, ποὺ ἀποδείχθηκαν ἐντελῶς φαιδρὲς[47] ἀνέφεραν ὅτι στὴν “ἐνωτικὴ” σύνοδο θὰ ἐντάσσονταν 18 ἐπίσκοποι μὲ τὸ ποίμνιό τους ποὺ θὰ ἔφευγαν ἀπὸ τὴν κανονικὴ Ἐκκλησία!

xii. Τὸ τραγικὸ γιὰ τοὺς ὑπερμάχους τοῦ “αὐτοκεφάλου” εἶναι ὅτι μόνο δύο ἐπίσκοποι (Βίνιτσας Συμεὼν καὶ Περιεσλὰβ Ἀλέξανδρος) ἀποσκήρτησαν ἀπὸ τὴν κανονικὴ Ἐκκλησία καὶ ἐντάχθηκαν στὴ νέα. Ἀλλὰ τὸ τραγικότερο εἶναι ὅτι οἱ 42 κληρικοὶ τοῦ Βίνιτσα στὶς 15.11.18 τὸν ἀποκήρυξαν ἐνυπόγραφα καὶ ἔπαψαν νὰ τὸν μνημονεύουν ὡς ἐπίσκοπό τους[48]! Θὰ ἦταν τουλάχιστον ἀστεῖο νὰ ἰσχυριστεῖ κάποιος ὅτι οἱ κληρικοὶ φοβήθηκαν τὴς ἀπειλὲς τῆς Ρωσίας, ἐνῶ κατοικοῦν καὶ εἶναι πολίτες τῆς Οὐκρανίας...

xiii. Οἱ κρατικὲς ἀρχὲς νομοθετοῦν ἐναντίον τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ παρακρατικοὶ μηχανισμοὶ καταλαμβάνουν Ναοὺς[49] ἢ ἐπιτίθενται, ἀπειλοῦν καὶ προπηλακίζουν τοὺς πιστούς[50] ἢ πετοῦν βόμβες[51] ἐναντίον τῶν Ἐκκλησιῶν ποὺ ἀνήκουν στὴν κανονικὴ Ἐκκλησία (ἀκόμα καὶ τὴν παραμονὴ τῶν Φώτων). Ποιὸς θὰ ἔχει τὴν εὐθύνη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὅταν χυθεῖ αἷμα; Μήπως, τότε – ὁ μὴ γένοιτο! – ἀντὶ γιὰ «πράσινο» θὰ ἔχουμε καὶ ... «κόκκινο Πατριάρχη»;

xiv. Τέλος, καὶ μόνο ἡ ἀπὸ 28.1.2019 «Ἐπίσημη Ἐκκληση σὲ φορεῖς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης!» [52] τῆς Ἀστυνομικῆς Διεύθυνσης Βίνιτσας δείχνει τὸ σοβαρὸ πρόβλημα ἔννομης τάξης ποὺ ἔχει δημιουργηθεῖ στὴν Οὐκρανία ὡς ἀποτέλεσμα τῆς «αὐτοκεφαλίας». Οἱ ἐμπνευστὲς καὶ οἱ αὐτουργοὶ τῆς ὑπόσχονταν ὅτι μετὰ τὴν “ἐνωτικὴ” σύνοδο καὶ τὴν ἀπόδοση τῆς “αὐτοκεφαλίας”,

θα λύνονταν όλα τα προβλήματα... Σημειώνεται ότι ο Μητροπολίτης Βίνιτσας Συμεών ήταν ο μοναδικός επάρχιοχος Επίσκοπος της κανονικής Έκκλησίας που άποσκήρτησε στη νέα εκκλησία.

Η. ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ: ΚΑΝΟΝΙΚΟ Η ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ;

Δυστυχώς, το εκκλησιαστικό πρόβλημα της Ουκρανίας εξελίσσεται από πρόβλημα κανονικής ύψης σε μείζον εκκλησιολογικό πρόβλημα, με άπροσδιόριστες για την ώρα συνέπειες και διαστάσεις:

Έχουμε στη νεώτερη εκκλησιαστική ιστορία για πρώτη φορά τον Οικουμενικό Πατριάρχη να προσδίδει στα «πρεσβεΐα τιμής» – που άναμφισβήτητα ή Όρθόδοξη παράδοση Του άναγνωρίζει – έννοια πρωτείου έξουσίας παπικού τύπου.

Πρωτεΐο τιμής (πρεσβεΐα τιμής):

1. Συντονιστικός ρόλος στις πανορθόδοξες σχέσεις.
2. Έκφραση και ύλοποίηση άποφάσεων που λαμβάνουν έν Συνόδο οι Όρθόδοξες Έκκλησίες.

Παπικό πρωτεΐο έξουσίας:

1. Ό πάπας ένεργεί ύπερορίως, όχι μόνο στα όρια του Πατριαρχείου Ρώμης, αλλά στην καθ' όλου Έκκλησία.
2. Ό πάπας άποφασίζει κυριαρχικά και άνεξάρτητα ή και αντίθετα με τη γνώμη των κατά τόπους Έκκλησιών.
3. Οι λοιποί έπίσκοποι ύποχρεούνται να άποδεχθούν την παπική άπόφαση.
4. Η παπική άπόφαση δέν χρήζει έγκρίσεως αλλά ούτε προσβάλλεται ούτε άναιρείται.

Τί άπό τα άνωτερω δυο συνέβη στην Ουκρανία; Άς άπαντήσουμε είλικρινά: Οι έέργειες του Οικουμενικού Πατριάρχου θυμίζουν «πρωτεΐο τιμής» ή ταιριάζουν έπακριβώς σε «πρωτεΐο έξουσίας»;

Δέν πρέπει όμως να μάς διαφεύγει ότι για να φτάσουμε να έρμηνεύονται τα πρεσβεΐα τιμής ως πρωτεΐο έξουσίας έχει προηγηθεί προσπάθεια για θεωρητική τεκμηρίωση:

α) Θεμελίωση του πρωτείου στην Τριαδική Θεότητα. Ούτε ο πάπας δέν τόλμησε ποτέ να ίσχυριστεί ότι το πρωτεΐο του στηρίζεται στην Αγ. Τριάδα. Έκείνος το θεμελίωσε στην «ύπεροχή» του Άπ. Πέτρου. Η Κωνσταντινούπολη στην «ύπεροχή» του Θεού Πατέρα...

β) Ό Οικουμενικός Πατριάρχης άπό *primus inter paribus* («πρώτος μεταξύ ίσων») άναγορεύθηκε σε «*primus sine paribus*» («πρώτος άνευ ίσων»)!

γ) Τώρα καταβάλλεται προσπάθεια για θεωρητική «κάλυψη» της άντικανονικότητας με την έπιχειρηματολογία:

i. Να καταργηθούν οι ίεροί κανόνες που έμποδίζουν την ύπερόρια δράση του Οικουμενικού. Να μπορεί ο Οικουμενικός να ένεργεί χωρίς κανονικές δεσμεύσεις και περιορισμούς άπό κανονικές διατάξεις [53]! Πάντα, άσφαλώς, για το καλό της Έκκλησίας! Περιττό να ύπενθυμίσουμε ότι αυτό ίσχυρίζεται και έκανε ο πάπας της Ρώμης...

ii. Οι περι άύτοκεφάλου άποφάσεις του Οικουμενικού Πατριάρχου δέν χρειάζονται έπικύρωση [54] άπό την εκκλησιαστική συνείδηση της καθ' όλου Έκκλησίας.

Συνεπώς ή εύθύνη όλων όσων συμπράξουν ή διá της σιωπής δώσουν τη δυνατότητα να παγιωθούν αυτές οι άντιλήψεις και πρακτικές στην Όρθόδοξη Έκκλησία θα είναι μεγάλη. Οι έπίσκοποί μας, μάλιστα, που έχουν δώσει όρκο σεβασμού στους ίερούς κανόνες και στην τήρηση της εκκλησιαστικής τάξεως, κατανοούν πλήρως την μέγιστη εύθύνη ένώπιον του Θεού και του Λαού Του.

Ἡ τυχόν ἀνοχή θὰ καταλογιστεῖ ὡς συνενοχή. Ὅταν ὁ καθηγητὴς Βλ. Φειδᾶς “προφήτευε” τὶς συνέπειες τοῦ Οὐκρανικοῦ «αὐτοκεφάλου»: «διὰ τῆς καταπατήσεως τῆς κανονικῆς παραδόσεως διαβιβρώσκει καὶ διασπᾶ τὴν ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καὶ ἀγάπῃ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας».

Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται καὶ συνεπῶς ἓνας καλὸς μελετητὴς τῆς δὲν εἶναι δύσκολο νὰ .. “προφητεύσει” τί θὰ συμβεῖ στὸ μέλλον, διότι γνωρίζει νὰ τὸ “διαβάσει” ὄχι μέσα ἀπὸ τὴ μαγικὴ γυάλα, ἀλλὰ μέσα ἀπὸ τὶς πηγές.

Αὐτὲς οἱ σκέψεις μοῦ ἦρθαν ὅταν διάβασα μία σύντομη ἀλλὰ περιεκτικὴ καὶ τεκμηριωμένη στίς πηγές παλαιότερη μελέτη τοῦ καθηγητοῦ Βλ. Φειδᾶ μὲ τίτλο «Τὸ “αὐτοκέφαλον” καὶ τὸ “αὐτόνομον” ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ», ἐν Ἱεροσολύμοις 1979, σσ. 30. Ἄν καὶ δημοσιεύθηκε πρὸ 40 ἐτῶν (τὸ 1979), διαβάζοντας τὴν κάποιος ἔχει τὴν αἴσθησι πὼς γράφτηκε γιὰ νὰ ἀπαντήσῃ καὶ νὰ ἀξιολογήσῃ ἱστορικοκανονικὰ τὴν ἀπόφασι γιὰ χορήγησι, τὴ διαδικασίᾳ ποὺ ἀκολουθήθηκε καὶ τέλος τὴν ἀπόδοσι «αὐτοκεφάλου» στὴν «ἐκκλησίᾳ» τῆς Οὐκρανίας.

Οἱ ἀπόψεις τοῦ καθηγητοῦ, ποὺ δημοσιεύθηκαν στὴν πιὸ πάνω ἐργασίᾳ, ἔχουν ἐξαιρετικὴ σοβαρότητα, διότι α) ἡ ἐπιστημονικὴ κατάρτισι καὶ προσφορὰ τοῦ καθηγητοῦ στὴν ἐπιστήμη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶναι ἀδιαμφισβήτητη, β) ἡ δημοσίευσσι ἔγινε σὲ ἀνύποπτο χρόνο καὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ καταλογίσει στὸν συγγραφέα σκοπιμότητες (ἄλλωστε ἓνας καθηγητὴς τοῦ ἐπιπέδου καὶ τοῦ κύρου τοῦ Βλ. Φειδᾶ δὲν μπορῶ νὰ φανταστῶ ὅτι θὰ ἐπέτρεπε ποτε νὰ αὐτοαναιρεθεῖ ὡς ἱστορικὸς, ὑπηρετώντας ὅποιεσδήποτε σκοπιμότητες), γ) ὁ καθηγητὴς εἶναι σημαῖνον στέλεχος καὶ στενὸς συνεργάτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου[55] καὶ δ) ὅπως ἤδη σημειώσαμε, ἡ μελέτη αὐτὴ συνετάγη κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἔτυχε ἐγκρίσεως ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπεβλήθη «ὡς συμβολή» τοῦ στὴν Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου[56]

Γράφει, λοιπόν, ὁ καθηγητὴς Βλ. Φειδᾶς, στὸ ἔργο του «Τὸ “αὐτοκέφαλον” καὶ τὸ “αὐτόνομον” ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ» [57]

1. «Ἡ ἀπόδοσις τοῦ «Πατριαρχικοῦ δικαίου» εἰς τινὰ θρόνον ἦτο κατὰ τὴν κανονικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας κανονικὸν δικαίωμα Οἰκουμενικῆς συνόδου ἢ ὁμοφώνου τουλάχιστον πράξεως τῶν πατριαρχικῶν θρόνων» (σελ. 20)

2. «Ἡ ἀπόπειρα αὐτὴ ἀυθαίρετου καὶ μονομεροῦς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας τινὸς εἶναι μοναδικὴ κατὰ τὴν περίοδον τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων[58] καὶ ὑπηγορεύθη ὑπὸ ξένων εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν λόγων, διὸ καὶ ταχέως ἐγκατελείφθη. Εἶναι κανονικῶς σημαντικὸν ὅτι ἠγνοήθη καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως ἐκφρασεῖσα εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον σύμφωνος γνώμη τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως, διότι ἀφ’ ἐνὸς μὲν ὑπεκινήθη ἀυθαίρετως ὑφ’ ἐνὸς μόνου καὶ δὴ αἰρετικοῦ πατριάρχου, ἐνεργοῦντος κατὰ πολιτειακὴν ὑποκίνησιν, ἀφ’ ἑτέρου δὲ δὲν συνεφώνησεν εἰς τοῦτο ὁ ἀσκῶν τὴν κανονικὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Τοιαύτη ἀυθαίρετος ἢ δι’ ἔξωθεν ὑποκινήσεως ἀυτανκήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας τινὸς, προσκρούουσα εἰς τὴν παλαιὰν κανονικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπ’ ἀρχῆς ἀντικανονικὴ, διὸ καὶ πᾶσαι αἱ πράξεις εἶναι ἀντικανονικαὶ χρήζουσαι κανονικῆς θεραπείας. Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἢ ὁμόθυμος συμφωνία πάντων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων ἀποτελοῦν τὸ κανονικὸν ὄργανον ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ τοῦ αὐτονόμου ἐκκλησίας τινὸς, πᾶσα δὲ ἄλλη διαδικασίᾳ εἶναι ἀντικανονικὴ καὶ ὄχι μόνου δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐνότητα, ἀλλὰ τουναντίου διὰ τῆς καταπατήσεως τῆς κανονικῆς παραδόσεως διαβιβρώσκει καὶ διασπᾶ τὴν ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καὶ ἀγάπῃ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας» (σ. 20-21).

3. «Ἡ διοικητικὴ «αὐτοκεφαλία» τοπικῆς τινὸς ἐκκλησίας εἶναι ὑπηρετικὴ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ διοικητικὴ κεφαλὴ καθίσταται ὁ κανονικὸς ἀγωγὸς διὰ τὴν ἀμφίδρομον κίνησιν τῆς μαρτυρίας περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ἐν τῇ θ. εὐχαριστία βιουμένης ἐν Χριστῷ ἐμπειρίας εἰς ἐκάστην τοπικὴν ἐκκλησίαν. Ἐπομένως καὶ ἡ αὐτοκεφαλία ἐκκλησίας τινὸς ἔχει ὡς ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τοπικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἐνότητος τῆς ἐκκλησίας, ἄλλως, δι' ἄλλους λόγους διεκδικουμένη, καθίσταται αὐτοσκοπὸς καὶ ξένη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθ' ὅλου ἐκκλ. διοικήσεως» (σ. 22).

4. «Οὕτως αἱ Ἐνδημοῦσαι Σύνοδοι, προεδρευόμεναι ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἐκφράζουσαι τὸ φρόνημα τῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων τῆς Ἀνατολῆς, ἠδύνατο νὰ ἀνακηρύξουν ἐκκλησίαν τινὰ αὐτοκέφαλον ἢ καὶ νὰ ἀποδίδουν ψιλῶ ὀνόματι τὴν πατριαρχικὴν τιμὴν» (σ. 23)

5. «Ἡ διοικητικὴ κανονικὴ ἀρμοδιότης τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου ἠδύνατο νὰ καλύψῃ κατ' ἀρχὴν καὶ αὐτὴν εἰσέτι τὴν ἀνακήρυξιν ἐκκλησίας τινὸς εἰς τὴν πατριαρχικὴν τιμὴν καὶ ἀξίαν καὶ εἰς τὴν κατάταξιν αὐτῆς «συναριθμίου» μεταξύ τῶν παλαιφάτων πατριαρχικῶν θρόνων, ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀπητεῖτο προγενεστέρα εἰδικὴ κανονικὴ συναίνεσις πάντων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων τῆς Ἀνατολῆς» (σ. 23-24)

6. «Τὸ κανονικὸν ὅμως ὄργανον ἀνακηρύξεως ἐκκλησίας τινὸς ὡς αὐτοκεφάλου, ἄνευ ἐκχωρήσεως καὶ τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας, δὲν προϋποθέτει μόνον προγενεστέραν πανορθόδοξον σύμπραξιν, διότι ἐν προκειμένῳ βαρύνοντα κατ' ἀρχὴν λόγον ἔχει καὶ ὁ θρόνος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀποσπᾶται ἡ ἐπιδιώκουσα τὴν αὐτοκεφαλίαν διοικητικὴ ἐκκλ. περιφέρεια, καὶ εἴτα ἐκφράζεται ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀποφασιστικὴ διὰ τὸ κύρος αὐτῆς πανορθόδοξος κανονικὴ θέσις» (σ. 25).

7. «Ἡ κίνησις τῆς κανονικῆς διαδικασίας διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας τινὸς ἀνήκει εἰς τὸν ἔχοντα διὰ οἰκουμενικῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τὰ πρῶτα τῇ τάξει κανονικὰ πρεσβεῖα τιμῆς, διότι ὁ κανονικὸς θεσμὸς τῶν πρεσβείων τιμῆς εἶναι ὑπηρετικὸς, ὡς καὶ ὁ θεσμὸς τοῦ αὐτοκεφάλου, εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καὶ τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας» (σ. 27).

8. «Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας τινὸς προϋποθέτει γενικώτερον αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὸ καὶ ἡ ὡς αὐτοκέφαλος ἀνακηρυσσομένη ἐκκλησία πρέπει: ... γ) νὰ μὴν προσκρούῃ ἢ τοιαύτη ἀνακήρυξις εἰς τὸ γράμμα ἢ τὸ πνεῦμα αὐθεντικῆς κανονικῆς παραδόσεως διὰ τῆς καταπατήσεως σχετικῶν ἰ. κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς λ.χ. ἡ ἀντικανονικὴ αὐθαίρετος αὐτανακήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ ἡ καθ' ὑπέρβασιν τῆς κειμένης κανονικῆς παραδόσεως μονομερῆς ἀνακήρυξις ἢ ἡ ἐφαρμογὴ ἀντικανονικῶν κριτηρίων διὰ τὴν ἀνακήρυξιν (ἐθνοφυλετισμὸς, πνεῦμα κοσμικῆς κυριαρχίας θρόνου τινος, ὑποταγὴ εἰς φιλοδοξίαν κοσμικῆς ἐξουσίας ἐπὶ ἀθετήσει τῶν ἰ. κανόνων κ.α.). Σύγχρονοι ἐμπειρίαί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιστοῦν σαφεῖς τὰς ὀδυνηράς διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας συνεπείας πάσης παρεκκλίσεως ἐκ τῆς σχετικῆς κανονικῆς παραδόσεως (τὸ διοικητικὸν πρόβλημα τῆς Διασπορᾶς, τὸ «αὐτοκέφαλον» τῆς Μακεδονικῆς λεγομένης Ἐκκλησίας, ἡ ἔντασις εἰς τὰς σχέσεις τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν)» (σ. 28).

Καί καταλήγει ὁ καθηγητὴς Βλ. Φειδᾶς τὴν ἐργασία του συνοψίζοντας:

9. «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

9α. «2. Τὸ «Αὐτοκέφαλον», ὡς καὶ ἡ καθ' ὅλου διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας, καταξιώνεται εἰς τὴν ὀρθόδοξον κανονικὴν παράδοσιν ὡς ὑπηρετικὸς τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας θεσμὸς, διὸ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόζηται πρὸς ἱκανοποίησιν ἐτέρων μὴ ἀμιγῶς κανονικῶν σκοπῶν (ἐθνοφυλετισμὸς, πολιτικὴ φιλοδοξία, ἡγεμονισμὸς κ.ἄ.) (σημ. συντ.: θὰ προσθέταμε: ἐκδίκησις, τιμωρία, ἐκβιασμὸς...)

9β. «3. Ἡ κανονικὴ διοικητικὴ ἀρχὴ τοῦ «αὐτοκεφάλου» δύναται νὰ ἐφαρμόζηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μόνο ὅταν δὲν προσκρούη εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας θεμελιώδεις κανονικὰς ἀρχὰς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς λ.χ. τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως μιᾶς διοικητικῆς «κεφαλῆς» εἰς τὴν ὡς αὐτοκέφαλον ἀνακηρυσσομένην ἐκκλησίαν, ἢ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς ἐπισκόπου εἰς ἐκάστην ἐπισκοπὴν, κ.ἄ. ...

9γ. «5) Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ «αὐτοκεφάλου» πρέπει νὰ διασφαλίζῃ ὄχι μόνον τὴν Οἰκουμενικὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὴν τοπικὴν ἐνότητα τῆς ἀνακηρυσσομένης ὡς αὐτοκεφάλου τοπικῆς ἐκκλησίας, ὄχι μόνο καθ' ἑαυτὴ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας» (σ. 29)...

9δ. «7. Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ «αὐτοκεφάλου» τοπικῆς τινὸς ἐκκλησίας δέον νὰ γίνῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καθ' ὅλου κανονικῆς παραδόσεως καὶ ἰδίᾳ τῶν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῆς μακραίωνος ἐκκλησιαστικῆς πράξεως καθιερωθέντων κριτηρίων, διότι μόνον οὕτως ἡ ἀνακήρυξις θὰ εἶναι κανονικὴ. Τὰ κριτήρια αὐτὰ εἶναι:

α) Ἡ καθ' ὅλου Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατὰ τὴν κανονικὴν τῆς διοικητικὴν διάρθρωσιν, ἀνακηρύσσει τοπικὴν τινὰ ἐκκλησίαν ὡς αὐτοκέφαλον, διὸ καὶ ἡ αὐθαίρετος, ἡ αὐτογνώμων ἢ ὑπὸ ὁμάδος αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μονομερῆς ἀνακήρυξις, μὴ ὑπηρετοῦσα τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ προσκρούουσα εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν αὐτῆς, εἶναι ἀντικανονικὴ.

β) Κανονικῶς ἀρμόδιον διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ «αὐτοκεφάλου» ὄργανον εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Πανορθόδοξος Σύνοδος, ἡ ὁποία, ἐφαρμόζουσα τὴν κανονικὴν παράδοσιν καὶ ἰδίᾳ τὰ ἀνωτέρω κανονικὰ κριτήρια, προβαίνει διὰ κανονικῆς διαδικασίας εἰς τὴν ἀνακήρυξιν.

γ) Ἡ κανονικὴ διαδικασία κινεῖται, κατὰ τὴν κανονικὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὰ πρεσβεία τιμῆς Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὁ ὁποῖος συντονίζει τὴν καθ' ὅλου κανονικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος εἰς πανορθόδοξον βάσιν.

δ) Εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις εἶναι δυνατὴ ἡ καθ' ἀρχὴν ἀνακήρυξις ἐκκλησίας τινὸς ὡς αὐτοκέφαλον διὰ τῆς ὁμοφώνου ἐκφράσεως τοῦ φρονήματος τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἡ τοιαύτη καθ' ἀρχὴν δι' ἐφαρμογῆς τῆς ἐκκλ. οἰκονομίας ἀνακήρυξις τελειοῦται μόνον δι' ἀποφάσεως Πανορθόδοξου Συνόδου.

ε) Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ «αὐτοκεφάλου» ἢ καὶ τοῦ «αὐτονόμου» εἰσέτι τοπικῆς τινὸς ἐκκλησίας προϋποθέτει τὴν συγκατάθεσιν τοῦ θρόνου ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου θὰ ἀποσπασθεῖ ἡ συγκεκριμένη καὶ σαφῶς κατὰ τὰ γεωγραφικὰ ὄρια περιγραφομένη ἐκκλησιαστικὴ περιφέρεια. Ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀσκοῦντος τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν θρόνου, οἰαδήποτε ἀνακήρυξις εἶναι ἀντικανονικὴ, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι δὲν εἶναι ὁμόφωνος καὶ προσκρούει εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι προκαλεῖ τὴν διάσπασιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (σ. 30).

Τὸ κείμενο τοῦ καθηγητοῦ εἶναι ἀπολύτως σαφές καὶ ἡ σπουδαιότητά του ἐγκεῖται στὸ ὅτι εἶναι ἐδραιωμένο στὴν ἐκκλησιαστικὴ πράξη καὶ κανονικὴ παράδοση, στὴν ὁποία παραπέμπει δαψιλῶς.

Συγκρίνοντας τὰ ὅσα ἐγίναν γιὰ τὸ οὐκρανικὸ «αὐτοκέφαλο» (ἀπόφαση, διαδικασία καὶ τὴν ἴδια τὴ χορήγησή του) χωρὶς δυσκολία διαπιστώνουμε ὅτι ὅλες οἱ κανονικὲς προϋποθέσεις ποῦ ἀναφέρει πρὶν πάνω ὁ καθηγητῆς ὡς ἀναγκαῖες γιὰ τὴν ἀπόδοση αὐτοκεφαλίας δὲν πληροῦνται:

1. Δὲν ζήτησε ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας (μὲ Σύνοδο 90 ἐπισκόπων, 12.000 ἐνοριῶν, 5.000 μοναχῶν) τὴ χορήγησιν αὐτοκεφαλίας. Ἀντίθετα σὲ ὑπόμνημά της στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ζήτησε νὰ μὴν χορηγηθεῖ αὐτοκέφαλία. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἐλεύθερη ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐκφράσῃ τὴ

βούλησή της; Είναι αυτό άντικανονικό;

2. Δεν υπήρξε σύμφωνη γνώμη «του άσκοϋντος την διοικητικὴν δικαιοδοσίαν θρόνου», ἤτοι τοῦ Πατριαρχείου Ρωσίας[59]. Ὁ καθηγητὴς τονίζει γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ θρόνου στὸν ὁποῖο ὑπάγεται ἡ Οὐκρανία (δηλ. γιὰ τὴ Ρωσία): «έν προκειμένῳ βαρύνοντα κατ' ἀρχὴν λόγον ἔχει καὶ ὁ θρόνος, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀποσπᾶται ἡ ἐπιδιώκουσα τὴν αὐτοκεφαλίαν διοικητικὴ ἐκκλ. περιφέρεια». Συνεπῶς, κατὰ τὸν καθηγητὴ Βλ.Φειδᾶ «άνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ άσκοϋντος τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν θρόνου, οἰαδήποτε ἀνακήρυξις εἶναι ἀντικανονικὴ, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι δὲν εἶναι ὁμόφωνος καὶ προσκρούει εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι προκαλεῖ τὴν διάσπασιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (σ. 30).

3. Τέλος, δὲν ἐφαρμόστηκε καὶ ἡ ἄλλη πρόβλεψη τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, ὅπως τὴν καταγράφει ὁ καθηγητὴς: Ἡ «ὁμόθυμος συμφωνία πάντων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων» καὶ «τὸ κανονικὸν ὅμως ὄργανον ἀνακηρύξεως ἐκκλησίας τινὸς ὡς αὐτοκεφάλου, ... δὲν προϋποθέτει μόνον προγενεστέραν πανορθόδοξον σύμπραξιν, ... καὶ εἶτα ἐκφράζεται ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀποφασιστικὴ διὰ τὸ κϋρος αὐτῆς πανορθόδοξος κανονικὴ θέσις». Ἀντίθετα ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι, χωρὶς καμία ἐξάιρεση, ζήτησαν, ὀρισμένες μάλιστα, μὲ ἐντονοκαὶ ἀπόλυτο τρόπο, νὰ μὴ χορηγηθεῖ ἡ αὐτοκεφαλία!

Καὶ ἐνῶ δὲν τηρήθηκε καμία ἀπὸ τὶς προϋποθέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως γιὰ τὴν ἀπόδοση «αὐτοκεφαλίας» στὴν Οὐκρανία ἐν τούτοις ἔχουν ἀπόλυτὴ ἐφαρμογὴ οἱ πιὸ κάτω ἀρνητικὲς ἐπισημάνσεις τοῦ καθηγητοῦ:

1. «Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ... προσκρούη ... εἰς τὸ γράμμα ἢ τὸ πνεῦμα αὐθεντικῆς κανονικῆς παραδόσεως διὰ τῆς καταπατήσεως σχετικῶν ἰ. κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς λ.χ. ἡ ἀντικανονικὴ αὐθαίρετος αὐτανκήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ ἡ καθ' ὑπέρβασιν τῆς κειμένης κανονικῆς παραδόσεως μονομερῆς ἀνακήρυξις ἢ ἡ ἐφαρμογὴ ἀντικανονικῶν κριτηρίων διὰ τὴν ἀνακήρυξιν (ἐθνοφυλετισμός, πνεῦμα κοσμικῆς κυριαρχίας θρόνου τινός, ὑποταγὴ εἰς φιλοδοξίας κοσμικῆς ἐξουσίας ἐπὶ ἀθετήσει τῶν ἰ. κανόνων κ.ἄ.)».

2. Ποιὸς διαφωνεῖ ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται ἐπακριβῶς στὴν περίπτωσιν τῆς Οὐκρανίας ὁ λόγος τοῦ καθηγητοῦ γιὰ τὴν αὐθαίρεσίαν τοῦ μονοφυσίτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου Αἰλουρου, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλο «ὑπεκινήθη αὐθαίρετως ὑφ' ἑνὸς μόνου ... πατριάρχου, ἐνεργοῦντος κατὰ πολιτειακὴν ὑποκίνησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν συνεφώνησεν εἰς τοῦτο ὁ άσκῶν τὴν κανονικὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν»;

3. Οἱ ἀναφερόμενες ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ «σύγχρονοι ἐμπειρίαι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιστοῦν σαφεῖς τὰς ὁδυνηράς διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας συνεπειάς πάσης παρεκκλίσεως ἐκ τῆς σχετικῆς κανονικῆς παραδόσεως (τὸ διοικητικὸν πρόβλημα τῆς Διασποράς, τὸ «αὐτοκέφαλον» τῆς Μακεδονικῆς λεγομένης Ἐκκλησίας, ἡ ἔντασις εἰς τὰς σχέσεις τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν)», δυστυχῶς, θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν καὶ μὲ τὴν οὐκρανικὴ «αὐτοκεφαλία».

Συμπερασματικὰ, ὁ καθηγητὴς Βλ. Φειδᾶς πολὺ εὔστοχα “προέβλεψε” πρὸς 40ετίας καὶ γιὰ τὸ οὐκρανικὸ «αὐτοκέφαλο» ὅτι ἡ «διαδικασία εἶναι ἀντικανονικὴ καὶ ὄχι μόνου δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐνότητα, ἀλλὰ τουναντίον διὰ τῆς καταπατήσεως τῆς κανονικῆς παραδόσεως διαβιβρώσκει καὶ διασπᾶ τὴν ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καὶ ἀγάπῃ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας». Αὐτὸ συνέβη διότι στὴν οὐκρανικὴ «αὐτοκεφαλία» δὲν υπήρξε τὸ ἀπαραίτητο ἐκκλησιολογικὸ ὑπόβαθρο σύμφωνον μὲ τὸ ὁποῖο «ἡ αὐτοκεφαλία ἐκκλησίας τινός ἔχει ὡς ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τοπικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἐνότητος τῆς ἐκκλησίας, ἄλλως, δι' ἄλλους λόγους διεκδικουμένη, καθίσταται αὐτοσκοπὸς καὶ ξένη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθ' ὄλου ἐκκλ. διοικήσεως».

[1] Γιὰ τὸ «ἔθιμο» ὡς κανόνα δικαίου βλ. Ἄν. Βαβοῦσκος, «Τελοῦν ὑπὸ ἔγκρισιν οἱ Πράξεις τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ παραχωρήσεως αὐτοκεφάλου καθεστῶτος;», στὸ

[2] Ἐπιστολή Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν Πατριάρχη Μόσχας, Ὁρθοδοξία, 25(1950) 129-130.

[3] Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νείλου (1380-1388) ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτει ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ παράδοση («ἀρχαία τῆς μητροπόλεως ταύτης συνήθεια ... παλαιὰ ἐκείνη συνήθεια») ἤθελε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας (Μεγάλῃ καὶ Μικρῇ Ρωσίᾳ) ἐνωμένη ὑπὸ ἓνα ἐπίσκοπο: «προηγουμένως μὲν χειροτονηθῆναι τὸν Ποιμένα μητροπολίτην Μεγάλῃς Ρωσίας, ἐπικηρυχθῆναι δὲ αὐτὸν καὶ Κυέβου κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς μητροπόλεως ταύτης συνήθειαν, ἐπεὶ ἀδύνατον Μεγάλῃς Ρωσίας γενέσθαι ἀρχιερέα, εἰ μὴ Κυέβου πρότερον ὀνομασθεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία πάσης Ρωσίας, καὶ προκαθεζομένη μητρόπολις ... καὶ Κυέβου καὶ πάσης Ρωσίας μόνος αὐτός, ... ἀνακηρυχθήσεται, καὶ μετ' αὐτὸν δὲ εἶς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀρχιερεὺς ἀπάσης Ρωσίας ἔσται κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην συνήθειαν» (F. Miklosich-I. Müller, Acta et Diplomata graeca medii aevi, sacra et profana, ἐκδ. Nindobonae Carolus Gerold 1862, τ. Β' σ. 17-18).

[4] πρωτοπρ. Θ. ΖΗΣΗΣ, Τὸ Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο, ἐκδ. "Τὸ Παλίμψηστον", Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 110.

[5] Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος: «Γιατί ἐτιμωρήθη ὁ Φιλάρετος ἀπὸ τὴν Μόσχα; Γιατί ἐζήτησε Αὐτοκέφαλο. ... ὁ Φιλάρετος, ὁ Κιέβου, ὡς ἐκφραστῆς τῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ, ζήτησε τὸ Αὐτοκέφαλο. Καὶ κακῶς τὸ ἐζήτησε ἀπὸ τὴ Μόσχα. Ἔπρεπε νὰ τὸ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία τοὺς ἔδωσε τὸν χριστιανισμό, τὸ βάπτισμα, τὸν πολιτισμό, τὸ κυριλλικὸ ἀλφάβητο, καὶ ἡ ὁποία ἦταν ἡ μόνη ποὺ εἶχε αὐτὸ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ προνόμιο νὰ τοὺς δώσει καὶ τὴν Αὐτοκεφαλία. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ ἐζήτησε ἀπὸ τὴ Μόσχα» (<https://www.romfea.gr/>).

[6] <http://orthodox.org.ua/page/statut-upts>. Τὸ Καταστατικὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Σύνοδόν της στὶς 25-27 Νοεμβρίου 1990. Τροποποιήσεις του ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴ Σύνοδο Ἱεραρχίας τῆς Οὐκρανίας στὶς 27 Μαΐου 1992, στὶς 26 Ἰουνίου 1992 καὶ στὶς 21 Δεκεμβρίου 2007.

[7] «Τόμος περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Μητροπόλεως Ἑσθονίας», ἄρθρο δ', Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ΜΓ' (1923), 255 καὶ M. Kalmar Ulm, Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας στὸ παρελθὸν καὶ στὸ παρὸν καὶ ἡ σχέση της μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Θεσσαλονίκη, 2006, σ. 78.

[8] «Τόμος περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Φιλανδίας», ἄρθρο δ', Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ΜΓ' (1923), 252.

[10] Βλ. ΦΕΙΔΑ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας, σ. 348-349, ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, «Ρωσικὴ Ἐκκλησία», ΘΗΕ τ. 10 στ. 1077.

[12] π. Ἀναστ. Γκοτσόπουλος, «Νὰ χαιρόμαστε τὸν νέον "προκαθήμενον" ...» 2.2.19, ὅπου ἐκτενὴς ἀναφορὰ καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία, στὸ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β' τῆς παρούσης εργασίας, σ. 49-55.

[13] Μάξιμος, Μητροπολίτης Σάρδεων, Τὸ Οὐκρανικὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, σ. 146-147.

[16] π. Ἀναστ. Γκοτσόπουλος, «Νὰ χαιρόμαστε τὸν νέον "προκαθήμενον" ...» 2.2.19, στὸ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β' τῆς παρούσης εργασίας, σ. 49-55.

[19] Οἰκουμενικὸ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος: «Γιατί ἐτιμωρήθη ὁ Φιλάρετος ἀπὸ τὴν Μόσχα; Γιατί ἐζήτησε Αὐτοκέφαλο. Τίποτε ἄλλο. Οὔτε στὰ δογματικὰ παρεξέκλινε, οὔτε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν ἐπρόδωσε, ἀλλὰ ὅταν ἡ Οὐκρανία μὲ τὰ 45-50 ἑκατομμύριά της ἔγινε ἀνεξάρτητο Κράτος, ὁ Φιλάρετος, ὁ Κιέβου, ὡς ἐκφραστῆς τῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ, ζήτησε τὸ Αὐτοκέφαλο» (<https://www.romfea.gr/>). Ἡ καταδικαστικὴ κατὰ τοῦ Φιλάρετου ἀπόφαση δὲν ἐπιβεβαιώνει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀναφορικὰ μὲ τὴν καταδίκη του Φιλάρετου, βλ. <http://orthochristian.com>, καὶ <http://www.patriarchia.ru/>

[21] Ἐπιστολὴ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου πρὸς τὸν Πατριάρχη Μόσχα Ἀλέξιο, ἀρ. πρωτ. 282/7.4.1997.

[24] Γιούλια Τιμοσένκο: «Λυπᾶμαι πολὺ ποὺ ὁ Τόμος ἔγινε πολιτικὸ ἐργαλεῖο, γι' αὐτὸ δηλώνω τὴν ἀντίθεσή μου σὲ ὅλο αὐτό», στὸ <https://www.romfea.gr/>. Σημειώνεται ὅτι ἡ Τιμοσένκο ἐκκλησιαστικὰ ἀνήκει στὴν ὁμάδα τοῦ Φιλάρετου!

[25] ΒΛ. ΦΕΙΔΑΣ, Τό «αυτόκέφαλον» καί τό «αυτόνομον» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἐν Ἱεροσολύμοις 1979, σ. 7.

[26] Β. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, Συνοπτική Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔκδ. Πατριαρχικό Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 70.

[27] Ὁρθοδοξία, 26(1951) 515-516.

[29] Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Σ. Ἐ. Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, Ἀθήναι, Ὀκτώβριος 2014, σ. 54.

[30] ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Μητροπολίτου Ἑλβετίας, Πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, προβλήματα καὶ προοπτικά, Ἀθήναι 1990, σ. 131-133.

[31] Συνεπῶς ἐλέγχεται ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου ὅτι «ἂν συμφωνοῦσαν ὅλες οἱ Ἐκκλησίαι νὰ παραπεμφθῆ τὸ κείμενο τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος γιὰ ἔγκριση, ὅπως εἶχε ἐγκριθῆ ἀπὸ τὸ 1993, σήμερα δὲν θὰ βρισκόμασταν στὴν κατάσταση αὐτὴν» (ΙΕΡΟΘΕΟΥ, ΜΗΤΡ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ, «Ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἀνακήρυξη αὐτοκεφαλίας σὲ μιὰ Ἐκκλησία», <http://parembasis.gr/>). Γιὰ νὰ ἰσχύσει αὐτὸ προϋποτίθεται σεβασμὸς στὴν κανονικὴ τάξη. Ὅταν, ὅμως, τόσο ὠμὰ καὶ αὐθαίρετα παραβιάζεται ἡ πανορθό-δοξη συμφωνία – ποὺ ἀπὸ ὅλους ἀναγνωρίζεται ὡς ἐκκλησιαστικὴ παράδοση – ὅταν σχισματικοὶ καὶ αὐτοχειροτόνη-τοι «ἀποκαθίστανται», ὅταν τινάζεται στὸν ἀέρα ἡ ἐνότητα τῆς ἀνά τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίας, ποίος ἐγγυᾶται ὅτι μὲ κάποιο πρόσχημα δὲν θὰ περιφρονεῖτο ἀκόμα καὶ ἡ συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Κρήτης; Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἀποκαλυπτικὸς στὸ ἄρθρο του «Ὁ Θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως στὸ Πηδάλιο καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας», στὸ <https://www.romfea.gr/>

[32] Ἡ ἀπὸ 31.12.2018 ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως.

[33] <https://www.romfea.gr/>

[34] <https://www.romfea.gr/>

[35] <https://www.romfea.gr/>

[36] βλ. πῖο πάνω, σ. 1-13.

[37] Ἐπιστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου πρὸς τὸν Μητροπολίτη Κιέβου Ὀνούφριο, 12.10.2018, στὸ <https://www.romfea.gr>

[38] Γιούλια Τιμοσένκο: «Λυπᾶμαι πολὺ πού ὁ Τόμος ἐγίνε πολιτικὸ ἐργαλεῖο, γι' αὐτὸ δηλώνω τὴν ἀντίθεσή μου σὲ ὅλο αὐτό», στὸ <https://www.romfea.gr> Σημειώνεται ὅτι ἡ Τιμοσένκο ἐκκλησιαστικὰ ἀνήκει στὴν ὁμάδα τοῦ Φιλαρέτου καὶ ἦταν παροῦσα στὴν ἐνθρόνιση!

[39] «Πατριαρχικός καὶ Συνοδικός Τόμος, Περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», στὸ ΒΑΡΝΑΒΑ ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ, «Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως», Θεολογία 46(1975) 67.

[40] <https://uaoc.lviv.ua/>

[41] <https://uaoc.lviv.ua/>

[42] <https://www.romfea.gr>

[43] <https://www.romfea.gr/>

[44] Βλ. τὴν ἀπὸ 31.12.18 ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Κυρίλλου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖον <http://aktines.blogspot.com>

[45] ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΝΟΡΙΩΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ 2027.1.19.pdf

[46] <https://censor.net.ua/>

[47] Ἐνδεικτικά: «Το σῶμα του ἐν Ουκρανίᾳ Πατριαρχείου Μόσχας ἔχει ἤδη διχασθεῖ, παρά το ὅτι δείχνει σταθερό καὶ ἐνωμένο ὑπὸ τὸν Μητροπολίτη Ὀνούφριο καὶ τὸν Πατριάρχη Κύριλλο... μαμὰ Ρωσία... ἐνοποιημένη Ἐκκλησία... ἱστορικὴ συνάντηση με Ποροσένκο ... ἐκεῖ που θα συναχθοῦν οἱ Ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὶς ἐπιθυμούσες ἐνώση ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεις, θα φθάσει καὶ ὁ Μητροπολίτης Βίνιτσα, κρατώντας

και 15 πληρεξούσια κεκρυμμένων μέχρι τώρα Αρχιερέων, οι οποίοι θα παραστούν και θα ψηφίσουν δι' εκείνου», στο <https://fanarion.blogspot.com/>

[48] <http://orthochristian.com/>

[49] <https://www.romfea.gr/>

[50] βλ. video με προπηλακισμό πιστών, στο <https://www.romfea.gr/>

[51] <https://www.romfea.gr/>

[52] <https://www.romfea.gr/>

[53] Αρχιμ. Βασ. Μπακογιάννης: «Καί ὡς πρῶτος, τουτέστιν ὡς ἀνωτάτη ἐξουσία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας [σημ. συντ.: **το «πρῶτος» ἐρμηνεύεται ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ ὡς «ἀνωτάτη ἐξουσία»!!!**] ... Καί διατάξεις νά ὑπῆρχαν, πού νά ἀπαγόρευαν ρητά στόν Οἰκουμενικό μας Πατριάρχη τήν ἐπέμβαση του στό θέμα τῆς Οὐκρανίας, θά ἔπρεπε νά καταργηθοῦν! Γιατί, ὅ,τι δέν συμβάλλει στήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καί στή σωτηρία τοῦ λαοῦ, δέν ἔχει λόγο ὑπάρξεως μέσα στήν Ἐκκλησία», Β. Μπακογιάννης, «Περί Οὐκρανίας...», <https://www.romfea.gr/>

[54] Ἀν. Βαβοῦσκος, «Τελοῦν ὑπό ἔγκριση οἱ Πράξεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ παραχωρήσεως αὐτοκεφάλου καθεστῶτος;», στο <https://www.romfea.gr/>

[55] Ὁ καθηγητής Βλ. Φειδᾶς, εἶναι ὁμότιμος καθηγητής τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἐκ τῶν σημαντικότερων στελεχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τιμηθεῖς μέ τὸ Ὄφικιο τοῦ Ἄρχοντος Διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ σήμερα ὑπηρετεῖ ὡς Κοσμήτορας τοῦ Ἰνστιτούτου Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὁρθοδόξου Θεολογίας τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στο Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης.

[56] Βλ. ΦΕΙΔΑΣ, Τό «αὐτοκέφαλον» καί τό «αὐτόνομον» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἐν Ἱεροσολύμοις 1979, σ. 7.

[57] Βλ. ΦΕΙΔΑΣ, Τό «αὐτοκέφαλον» καί τό «αὐτόνομον» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἐν Ἱεροσολύμοις 1979, σσ. 30.

[58] Ἀναφέρεται στήν περίπτωση τοῦ μονοφυσίτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου Αἰλουρου, ὁ ὁποῖος ὁ μόνος του ἀπέκοψε τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀσιανῆς Διοίκησης (τῆς Ἐφέσου) ἀπό τό Θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί τήν ἀνακήρυξε αὐτοκέφαλη (σ. 19-20).

[59] Γιά τήν ἀδιαμφισβήτητη ἱστορική καί κανονική πραγματικότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπάγεται τούς τελευταίους τρισεῖμησι αἰῶνες στήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, βλ. Ἀν. Γκοτσόπουλος, «Μικρή συμβολή στό διάλογο γιά τό Οὐκρανικό», μέρος α΄.

<https://www.vimaorthodoxias.gr/eipan/oukraniko-aftokefalo-i-kakokefalo-poiος-chorigei-tin-aftokefalia/>

Εκτύπωση: https://www.imdleο.gr/diaf/2019/Ukr-pAn_Gotsop.pdf